

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. // Inzerati do 80 petih vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inzerati petih vrst Din 4.—. Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5 // Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Ob odhodu grofa Ciana v Madrid:

V znaku borbe za zavezništvo Španije

Italijanski zunanji minister grof Ciano je odpotoval na uradni obisk v Španijo, kjer bo ostal 10 dni. Ali se bo Španija udala želji Rima in Berlina ter se priključila vojaški zvezi Italije in Nemčije?

RIM 11. julija. br. Zunanji minister grof Galeazzo Ciano je včeraj odpotoval na večdnevni uradni obisk v Španijo. Spremlja ga večje število vodilnih uradnikov zunanjega ministrstva, iz česar se da sklepati, da se bodo vodili za časa njegovega bivanja v Španiji važni politični razgovori. Ker je to ob enem prvi uradni obisk predstavnika tuje države v Francov Španiji, pripravljajo grofu Cianu najsvečanejši sprejem.

O samem namenu tega obiska krožijo v rimskih diplomatskih krogih različne verzije, ki pa jih ni mogoče kontrolirati. V službenih italijanskih krogih izjavljajo, da gre v glavnem za vplivnostni obisk, ki naj še bolj poglobi prijateljske odnose med fašistično Italijo in nacistično Francov Španijo. Na drugi strani pa se zatrjuje, da ima grof Galeazzo Ciano nalogo, pridobiti generala Franca za to, da pristopi Španija k italijansko-nemški

vojaški zvezi ter se v morebitnem bodočem konfliktu odkrito postavi na stran osi Rim-Berlin. General Franco tega doslej ni hotel storiti, ker ne želi na ta način porušiti vseh mostov s Parizom in Londonom.

MADRID, 11. julija. br. Španski listi objavljajo intervju, ki ga je dal italijanski zunanji minister grof Ciano pred svojim odhodom v Španijo dopisniku španske poročevalske agencije »FE«. V tem intervjuju grof Ciano naglašja, da sta imela Mussolini in vsa Italija vedno najgloblje zaupanje v genij vojaka in državnika Franca, ki goji enako zaupanje do Mussolinija in Italije in to kljub prizadevanju skupnih neprijateljev, da bi skali to medsebojno zaupanje. Ničesar več ne more razdružiti nove Italije in nove Španije, prerajane v osvobodilni vojni. Italija smatra, da je obstoj močne in zedinjene Španije v bistvenem interesu Italije. Španija pa lahko v vseh oko-

liščinah računa na prijateljstvo in vso podporo Mussolinija in Italije.

BERLIN, 11. julija. AA. »Deutsche politisch-diplomatische Korrespondenz« piše o potovanju grofa Ciana v Španijo ter pravi med drugim:

Ta obisk je izraz iskrenega in globokega prijateljstva, ki veže Španijo z Italijo in Nemčijo. Špansko prijateljstvo je zelo iskreno ter ne zahteva nobenega plačila. Podpora, ki sta jo sili osi dali Španiji, je bila namenjena zato, da se prepreči, da bi prišla Španija pod jarem tujih interesov ter da bi ponovno svojo politično neodvisnost, kar so gotove sile hotele preprečiti. Ta stvarnost obstoja še danes. Grof Ciano prispe na špansko ozemlje s ponosnim prepričanjem, da je njegov narod pripomožek Iberijskemu polotoku do zmage v borbi za svobodo. Španija, ki je zasedla mesto med velesilami, ve, da lahko računa na neomajno prijateljstvo sil osi, ki je zasnovano na

zelo solidni osnovi. Španija se zaveda skupnih nevarnosti ter prizna medsebojne življenjske interese.

BARCELONA, 11. julija. br. Snoči je prispel semkaj italijanski zunanji minister grof Ciano. V imenu španske vlade ga je sprejel in pozdravil zunanji minister Jordan. Iz Barcelone, ki je bila za sprejem italijanskega gosta vsa v zastavah in zelenju, je grof Ciano s svojim spremstvom s posebnim vlakom nadaljeval pot preko Valencije proti Madridu, kjer bo sprejet z največjimi častmi. Njemu na čast bo prirejena tudi velika vojaška parada. Grof Ciano ostane v Španiji približno deset dni.

BARCELONA, 11. julija. AA.: General Franco priredi v četrtih v samostanu Santelmu svečan sprejem na čast italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana. Sprejemu bodo prisostvovali samo poslanci in predstavniki protikomunističnih sil.

Jugoslavija in Bolgarija

Komunike o razgovorih na Bledu poudarja politiko neodvisnosti in nevtralnosti obeh držav

Bled, 11. julija. r. Na povratku iz Nemčije, kjer se je mudil na uradnem obisku, se je bolgarski ministri predsednik in zunanji minister Kiosevanov ustavil na Bledu, kjer se je sestal z jugoslovanskim zunanjim ministrom dr. Cincar-Markovićem. Obvestil ga je o svojih razgovorih v Berlinu, obenem pa sta skupno premetala mednarodni položaj in politiko Jugoslavije in Bolgarije. O teh razgovorih je bil objavljen naslednji uradni komunikat:

Na sestanku, ki je bil na Bledu dne 9. in 10. julija 1939. leta, sta predsednik bolgarske vlade in zunanji minister g. Georgij Kiosevanov in zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković po vsestranskem proučevanju medsebojnih odnosov, razmer na Balkanu in mednarodnega položaja pristala na soglasja v sledečem:

1. da so interesi Bolgarije in Jugoslavije v tem, da v duhu pakta o večnem prijateljstvu nadaljujejo s politiko sodelovanja med obeh državama.

2. da je v obojestransko korist, da se v najbližjem času ustvari med Jugoslavijo in Bolgarijo čim tesnejše gospodarsko zblizanje.

3. da politika neodvisnosti in nevtralnosti najbolje odgovarja interesom Bolgarske in Jugoslavije kakor tudi miru na Balkanu in

4. da je potrebno, da obe vladi nadaljujejo s politiko dobrih in prijateljskih odnosov do vseh svojih sosedov.

Včeraj popoldne je bolgarskega ministrskega predsednika sprejel v avdienci Nj. Vis. knez namestnik in ga pridržal tudi na kosilu. Zvečer je dr. Kiosevanov s svojim spremstvom zapustil Bled ter odpotoval v Sofijo.

Sofija, 11. julija. e. Vsi listi posvečajo obširne komentarje blejskemu sestanku in bolgarsko-jugoslovanskemu prijateljstvu. »Mir« objavlja v svojem uvodniku pogoje, ki določajo politiko obeh držav in pravi, da se Bolgarska ne smatra ogroženo od nobene velesile in da vodi politiko nevtralnosti enako kakor Jugoslavija, s katero jo vežejo skupni interesi. Bolgarsko-jugoslovansko prijateljstvo v sedanjih trenutkih se lahko ustvari v sodelovanju obeh slovanskih držav z namenom, da nadaljujejo skupno politiko napram velesilam. »Slovo« na izraza upanje, da bodo blejski razgovori določili smeri, po katerih naj bi se rezultati bolgarsko-jugoslovanskega zblizanja praktično ustvarili v realni politiki.

Sofija, 11. julija. e. Bolgarska brzojavna agencija kategorično demantira vesti nekaterih tujih listov, po katerih je predsednik Sobraja Mušanov odpotoval v inozemstvo v posebni misli ter naglašja, da je potovanje Mušanova in njegove proge povsem zasebnega značaja.

Pogajanja v Moskvi

Predvidena je sklenitev trojnega sporazuma, ki pa bi se mu lahko pridružile tudi druge države

Pariz, 11. julija. br. Po zadnjem razgovoru v Moskvi, ki je trajal skoraj tri ure, je francoski poslanik v Londonu Corbin obiskal lorda Halifaxa, s katerim je imel dolg razgovor o moskovskih pogajanjih. Na merodajnih mestih so glede moskovskih razgovorov skrajno rezervirani, toda optimistično razpoloženi. V političnih krogih krožijo vesti, ki pa jih ni mogoče kontrolirati. Gotovo pa je, da se bodo pogajanja v Moskvi kar najbolje pospešila, toda kljub temu se utegnejo trajati kak teden. Francoski in angleški zastopniki v

Moskvi so dobili široko pooblastila in več variant predlogov. O vsebini teh predlogov pa ni nikakih zanesljivih vesti.

V zadnjem času se trdi kot najverjetnejše, da gre za sklenitev trojnega sporazuma o medsebojni pomoči Anglije, Francije in Rusije. Ta sporazum pa bi bil pristopen tudi za vse druge države, ki bi se mu žele pridružiti da si zagotovijo podporo Anglije, Francije in Rusije. S posebnim izjavo, ki bo priključena trojnemu sporazumu, se bo določil način razširjenja te pogodbe na druge države.

Nemški odgovor Chamberlainu

„S podpiranjem Poljske onemogoča Angliji mirno poravnava gdanskega spora“

Berlin, 11. julija. Na včerajšnjo izjavo ministrskega predsednika Chamberlaina v spodnji zbornici odgovarja danes »Der Deutsche Dienst«, ki naglašja, da Chamberlain ni povedal nič novega. Priznal je sicer popolnoma nemški značaj Gdanska, a niti z besedico ni omenil volje nemškega prebivalstva v Gdanku, da želi v rajh. Nato navaja list, da so sicer v Angliji versajsko pogodbo vedno smatrali za veliko opasnost v Evropi, da pa zdaj te

ga nočejo uvideti in popraviti njenih krivic. Pogodba Anglije s Poljsko določa status quo in jamstva do leta 1945. V tem paktu med Anglijo in Poljsko Gdansk sploh ni omenjen. Zato je Nemčija smatrala za potrebno odgovoriti nenapadno pogodbo s Poljsko Glede na Chamberlainovo izjavo, da so bile angleške garancijske izjave Poljski podane šele 31. marca in da do 26. marca poljski vladi še niso bile omenjene, navaja list, da je dejansko

poljska vlada 23. marca že mobilizirala. Na drugi strani pa je res, da je Anglija že popreje dala dovolj jasno razumeti Poljski, da je na njeni strani. Vmešavanje Anglije v spor med Nemčijo in Poljsko in njene garancije onemogočata mirno poravnavo med Nemčijo in Poljsko. Angleška zahteva po ohranitvi statusa quo pomeni samo prilivanja olja v ogenj.

„Odhajam z najboljšimi vtisi“ Izjava egiptskega zunanjega ministra Jahja paše pred odhodom v Atene

Djevdelijski, 11. julija. Snoči je zapustil po tridnevem bivanju egiptski zunanji minister Jahja paša s svojim spremstvom našo državo ter odpotoval v Atene. Na postaji so ga pričakovali in pozdravili v imenu grškega ministrskega predsednika in zunanjega ministra g. Ekonomu višji svetnik ministrstva zunanjih del in tajnik egiptovskega poslanstva v Atenah Sakil bej. Na postaji v Djevdelijsi je egiptovski zunanji minister prestopil v poseben vlak, ki mu ga je dala na razpolago grška vlada. Pred svojim odhodom je dal novinarjem naslednjo izjavo:

S svojega bivanja v Jugoslaviji odnašam najodličnejše vtise. Neizbrisno mi ostane-

jo v spominu najlepši vtisi, ki sem jih dobil, spoznavajoč vse lepote vaše države, katero sem skoro vso prepotoval. Upam, da bo ta obisk še bolj okrepil prijateljstvo med našima državama. Čestitam vam, da imate v knezu namestniku tako dalekovidnega in bistrega vodjo z jasni mi idejami in prepričan sem, da bo vodil to državo z uspehom tudi v bodoče tako kakor doslej.

Pred odhodom je poslal brzojavko zunanjemu ministru dr. Cincar-Markoviću, v kateri se mu je zahvalil za prijateljski sprejem, ki mu je bil prirejen v naši državi.

Strahovite posledice eksplozije smodnišnice

Blizu 200 mrtvih, 1500 ranjenih, nad 1000 hiš porušenih — Nov val terorizma v Španiji

Henday, 11. julija. br. Eksplozija v smodnišnici v vasi Penaranda de Bracamonte je mnogo hujša, kakor pa se je mislilo po prvih vesteh. Vsa vas je izgnila. Ostalo je le eno samo ogromno pogorišče. Vojstvo sedaj skupno z gasilci razkopava razvaline. Dosedaj so našli 90 popolnoma zgoznelih trupel, mnogo delavcev, ki so bili v času eksplozije zaposleni v smodnišnici, pa je eksplozija popolnoma raztrgala. Devetdeset ljudi se pogrešajo, o katerih pa se misli, da so vsi mrtvi. V bolnišnico so spravili dosedaj 320 ranjenih, izmed katerih se mnogi bore s smrtjo. Računajo, da bo katastrofa zahtevala skupno okrog dve sto smrtnih žrtev. Kako je prišlo do eksplozije, bo težko ugotoviti. Zgoščujo pa se vesti, da gre za čin sabotaže in da je tudi ta eksplozija delo teroristov, ki razvijajo v zadnjem času zlasti v severni in srednji Španiji zelo veliko aktivnost. Posebno asturski rudarji se skušajo maščevati s terorističnimi dejanji, zaradi česar je bil general Franco prisiljen izdati zlasti po mestih v severni Španiji izredno obsežne varnostne ukrepe.

1090 hiš porušenih

Salamanca, 11. julija. AA. Havas: Od 1.456 hiš, kolikor jih je bilo v Penarandi de Bracamonte, je porušenih 1090, nekatere popolnoma, druge deloma. Prebivalci, ki so preživeli katastrofo, odkopujejo žrtev in ranjence ter pomagajo vojakom in gasilcem. Okoli 100 hiš in tri tovarne so še vedno v plamenih. Gasilci zaradi pomanjkanja vode ne morejo gasiti. Kraj, kjer je stala smodnišnica, se je spremenil v jamo s premerom 200 m, v njej je polno ruševin in pepela, ki se še kadil. Vojstvo in gasilci se trudijo izolirati ta kraj, ker

se 500 m dalje nahaja drugo skladišče streliva, ki je ostalo nedotaknjeno. Eksplozija je bila tako močna, da se je žula detonacija v Salamanci in Avilli, ki sta 40 km oddaljeni od kraja nesreče. Porušeno je bilo gledališče, kazina, vojašnica civilne garde, električna centrala ter mnoge druge večje hiše. Cerkev sv. Mihaela, ki se nahaja 1 km oddaljena od kraja eksplozije, je istotako poškodovana ter je zračni pritisk razbil cerkvena vrata.

Pritisk zraka je razbil tudi vsa okna. Sestre, ki so ravno molile v cerkvi, so se čudno rešile. Dosedaj je bilo na pokopališču v Bracamontu pokopanih 45 žrtev. V teku včerajšnjega dneva so podlegli ranam še štiri osebe, 30 ranjencev se nahaja v zelo težkem stanju. Število ljudi, ki jih pogrešajo, znaša 49. Železniška proga Salamanca-Madrid, ki je bila zaradi eksplozije prekinjena, je začasno popravljena.

1500 ranjenih

Madrid, 11. julija. AA. Število mrtvih zaradi eksplozije v Penarandi de Bracamonte se je svilo na 150. Število ranjenih pa znaša 1500.

Anketa o položaju monopolskega delavstva

Beograd, 10. julija. p. V soboto in nedeljo bo v Beogradu konferenca zastopnikov delavskih zbornic in monopolskih strokovnjakov. Na njej bodo razpravljali o položaju delavstva monopolskih tovarn. Pripravili bodo vrsto predlogov, ki bodo predloženi upravi in drugim pristojnim oblastem.

Nesreča v pisarni dr. Mačka v Zagrebu

Nočni čuvaj po nesreči ustrelil svojega tovariša

Zagreb, 11. julija. e. O nesreči, ki se je pripetila v Mačkovi pisarni, je bilo izdano naslednje uradno poročilo:

Preteklo noč se je pripetila v hiši dr. Mačka na Prilazu huda nesreča, pri kateri je našel smrt član Hrvatske seljačke stranke Franjo Sajring, krojaški obrtnik iz Zagreba. To noč je bil s tovarišem Becom, ki je čuval predsednikovo hišo, na straži v pritličju. Po nesrečnem naključju se je Becu sprožil samokres, ki ga je imel v rokah in mu je krogla prebila roko, nato pa je isti strel zadel Sajringa, ki se je hudo ranjen zgrudil. Ranjencu so takoj nudili zdravniško pomoč in ga prepeljali v bolnico, a še ponoči je Sajring umrl. Bec se je takoj javil policiji, ki ga je izpustila, ker je ugotovila, da gre za nesrečo.

Predsednik dr. Maček je sprejel to vest v Kupincu in ga je globoko pretresla. Odredil je, da se ukrene vse potrebno za olajšanje gorja prizadete pokojnikove družine.

Predsednik vlade na Bledu

Beograd, 11. julija. e. Snoči ob 23.12 je z brzovlakom odpotoval na Bled predsednik vlade Dragiša Cvetković v spremstvu tajnika Bože Anastasijevića.

Jeseni volitve v Angliji?

London, 11. julija. br. V dobro poučenih krogih predvidevajo, da bodo razpisane za konec leta nove parlamentarne volitve. Smatrajo pa za verjetno, da bosta še pred razpisom volitev vstopila v vlado Churchill in Eden. Tisk še vedno složno zahteva, da Chamberlain v tej smeri čim prej izvede prenosno svoje vlade, da bi se na ta način kar najbolj manifestiral slojnost vsa angleškega naroda.

Cordell Hull predsedniški kandidat

New York, 11. julija. br. Listi poročajo, da nameravajo nekateri ugledni politiki demokratske stranke v državi Tennessee za predsedniške volitve, ki bodo prihodnje leto, postaviti kandidaturu sedanjega ameriškega zunanjega ministra Cordella Hulla, ki je zelo popularen. Njegova izvolitev pa bi v stvari pomenila nadaljevanje sedanje Rooseveltove politike.

Ribbentrop na dopustu

Berlin, 11. julija. AA. Reuter: Nemški zunanji minister v Ribbentrop je odpotoval iz Berlina na dopust, ki ga bo prebil na neki kmetiji v bližini Salzburga. Von Ribbentrop je dejal, da upa, da bo lahko ostal na dopustu več tednov, ker mu je potreben oddih z ozirom na stanje njegovega zdravja, ki je v zadnjem času nekoliko popustilo. Ribbentrop je odpovedal več obiskov in sprejemov.

Poljske represalije

Berlin, 11. julija. Nemški tisk danes zopet poroča o preganjanju Nemcev na Poljskem, zlasti pa o nasilnih ukrepih proti raznim nemškim gospodarskim organizacijam in združenjem. Tako je bilo Nemcem odvzetih več mlekar in gospodarskih združenj, v Poznanju pa je bilo na odredbo železniške direkcije odvzetih Nemcem pet skladišč. Mnogo nemških delavcev in delavk v poljskih podjetjih je zopet dobilo odpoved.

Sovjetski poslanik na Kitajskem smrtno ponesrečil

London, 11. julija. AA. Reuter poroča iz Moskve, da sta sovjetski veleposlanik na Kitajskem Lugačev-Oreli in njegova soproga našla smrt o priliki avtomobilske nesreče, ki se je dogodila v soboto zvečer na cesti med Kutajsiem in Kaitubojem v Rusiji. Veleposlanik je potoval v kopališče Kaitubo na zdravljenje. Sofer je bil istotako mrtel. Do nesreče je prišlo zaradi defekta v motorju avtomobila.

Predsednik češke stranke edinstva odstopil

Praga, 11. julija. AA. Reuter: Predsednik narodnega edinstva Hrubý je dal ostavko na svoj položaj. Predsednik protektorata Hacha je imenoval za začasnega predsednika stranke Nebelskega.

Borzna poročila.

Carli, 11. julija. Beograd 10, Pariz 11.7.4625, London nejasno, New York 443.50, Bruselj 75.35, Milan 23.325, Amsterdam nejasno, Berlin 177.65, Praga 15.125, Varšava, 83.50, Sofija 5.40, Bukarešta 3.25.

Praznik učiteljstva in naroda

Slavnostni občni zbor učiteljske organizacije v proslavo 50 letnice

Ljubljana, 11. julija

Naše učiteljstvo je danes slovesno proslavilo 50letnico ustanovitve svoje skupne organizacije in z njim tudi vsa naša javnost, ki je bila zelo dobro zastopana do polne na slavnostnem občnem zboru v Delavski zbornici.

Proslava se je začela ob 10.30 Najprej je pevski učiteljski zbor »Emil Adamič« zapel državno himno. Predsednik ljubljanske sekcije JUU Metod Kumelj je imel obširen slavnostni govor. Predvsem je pozdravil zastopnika Nj. Vel. kralja polkovnika Milana Mašića, zastopnika prosvetnega ministra načelnika prosvetnega oddelka banske uprave dr. Lovra Sušnika, zastopnika izvršnega odbora JUU podpredsednika Stjepana Kranjčevića iz Zagreba, zastopnika mestne občine dr. VI. Ravnharja in izredno številne zastopnike državnih uradov ter stanovskih organizacij.

Predsednik je v svojem govoru predvsem označil pomen in delo učiteljske organizacije, nakar je orisal njen zgodovinski razvoj. Učiteljska organizacija je po poklicnem delu svojega članstva bila poklicana razširiti svoje udejstvovanje daleč čez okvir stanovskega področja. Njeno delo je bilo eminentne važnosti za učiteljski stan in za slovenski narod, za njegovo kulturno in gospodarsko življenje, za njegov boj proti pomčevanju in odtujevanju slovenski narodni skupnosti, pa tudi za našo narodno državo. Današnja proslava zato ni samo manifestacija 50letne stanovske borbe slovenskega učiteljstva v skupni organizaciji, temveč hkrati manifestacija uspešnega 50letnega organiziranja kulturnega, gospodarskega in nacionalnega dela. Predsednik je precej podrobno orisal zgodovino ustanovitve skupne učiteljske organizacije in vse njene pomembnejše dogodke od ustanovitve prvih slovenskih učiteljskih društev, preko organizatornega razvoja in združitve vsega učiteljstva v skupni organizaciji po vojni, dosedanjega mogočnega razvoja sekcije JUU.

ki združuje mnogo gospodarskih in prosvetnih ustanov. Potem je govornik opozoril na glavne naloge učiteljske organizacije, njeno silno razpredeno delovanje na prosvetnem, ne le stanovskem področju. Spominjal se je zaslužnih ustanoviteljev in delavcev skupne učiteljske organizacije. Zborovalci so počastili njihov spomin.

Ob zaključku svojega govora je predsednik dejal: Na dan proslave 50letnice ustanovitve skupne slovenske učiteljske organizacije podajamo slovenski učiteljski svečano izjavo, da smo pripravljeni braniti svobodo naroda in vsak kos svete zemlje naše narodne države do poslednje kaplje krvi. Nazdravil je Nj. Vel. kralju Petru II., kraljevskemu domu in državi ter sprožil vihar manifestacij med zborovalci. Po govoru je predsednik še posebej pozdravil posamezne zastopnike. Na kraljevskega zastopnika je naslovil poseben govor, naj bi zastopnik tolmачil kraljevskemu domu vdanost učiteljstva kralju ter da bo učiteljstvo vedno tudi vnaprej vzgajalo mladino v nacionalnem duhu. Dalje je naslovil posebne pozdrave na zastopnika prosvetnega ministra in bana ter ga zaprosil, naj izroči zahvalo učiteljstvu prosvetnemu ministru za ukrepe v korist učiteljstva in šole v zadnjem času. Z zborovanja so bile odposlane brzojavke: vdanost Nj. Vel. kralju Petru II. in pozdravi prosvetnemu ministru ter izvršnemu odboru JUU. Med številnimi zastopniki je bil tudi univ. prof. dr. Fran Ilešič iz Zagreba. Zborovalci so ga pozdravili še posebno prisrčno.

Po slavnostnem zborovanju so zborovalci odšli na Mestni trg pred kraljev spomenik, kjer so delegati organizacije položili lavorje venec in predsednik je podal slovesno izjavo, da bo slovensko učiteljstvo vedno varovalo svobodo naroda in Jugoslavije ter da se ne bo ustrašilo nobenih žrtev.

Popoldne se začne redno delo občnega zbora sekcije. Občni zbor bo trajal še jutri.

Važen poklic, od katerega se slabo živi

Anketa, ki je pokazala skoraj obupen gnetni položaj naših podeželskih babic

Ljubljana, 11. julija

Včasih odkrije neznaten dogodek najbolj pereče strani socialnega življenja. Pred dnevi je bila neka babica obsojena zaradi tega, ker je povzročila roditeljski materin nepopravljivo organsko škodo. Ni tako važno, da je bila babica obsojena, ker je bila kaznen majhna in pogojna, saj se je tej babici prvič pripetilo, da je prišla na zatožni klopi. V tej zvezi so važni rezultati ankete, ki jo je priredila Jugoslov. ženska zveza. Dvesto babicam, ki so članice »Društva diplomiranih babic«, je razposlala vprašanja o njihovem položaju. Od 200 v društvu včlanjenih babic jih je odgovorilo na razna vprašanja samo 53. Med temi so bile babice iz mest in z dežele, občinske in zasebne babice, glede starosti mlade in stare, začelne in že več desetletij svoj težki poklic opravljajoče babice. Odgovorilo je 46 občinskih babic in samo 7 zasebnih babic, 36 iz vasi, 5 iz trgov, 6 iz mest, 6 pa jih je navedlo, da službujejo v trgu ali v mestu in okoliških vaseh. Velika večina babic je bila torej z dežele, kjer je položaj babic v splošnem najslabši.

Razumljivo je, da se je prvo vprašanje v anketi polni tilko prejemkov, plač in honorarjev, saj pri večini ljudi zavisti od gnetnega položaja tudi njih socialno zadržanje in nehanje. Tri občinske babice niso odgovorile na vprašanje o redni mesečni plači, 7 babic, ki opravljajo poklic zasebno, nima rednih prejemkov. Od ostalih 43 babic, jih 25, torej več kot polovica, prejema na mesec po 100 din. Najnižja mesečna plača znaša — 20.50 din, od 100 do 150 din mesečnih dohodkov ima 7 babic, od 151 do 200 din šest babic, od 201 do 250 din tri babice in od 250 do 300 dve babici. Mesečen dohodek 300 din je že nerekorden prejemek in zaslužek. Večje mesečne plače od 300 din nima nobena slovenska občinska babica. Nekatere imajo postranske dohodke, a ti so tako majhni, da gnetnega položaja babic v bistvu ne morejo spremeniti.

Na vprašanje, koliko zaslužijo zasebno, so občinske babice tudi odgovorile. Do 1000 din zaslužijo letno šest babic, do 2000 din dve babici, 3000 din ena in ena, ki ima večino posla z zavarovankami OUZD, navaja vsoto 5000 din zasebnega zaslužka letno.

Bolj jasno sliko o gnetnem položaju babic dajo odgovori na vprašanje, koliko do babice za posamezen porod. Za pomoč pri porodu, ki zahteva mnogo truda ter za redno oskrbo povprečno devet dni zahtevajo naše podeželske babice po

20, 25, 100, največ 200 din. To najvišjo vsoto zahteva samo šest babic. Večina jih zahteva 100 din. Za odgovorno, kvalificirano delo, od katerega zavisi dostotik življenja matere in otroka, je ta vsota gotovo neprimerno plačilo. Mnoge babice so odgovorile, da od revnih porodnic ne zahtevajo nič, 28 babic je odgovorilo, da dobe honorar tudi v naravi, nekaj žita, kakšno kuro, krompir, drva, itd.

Pri takih dohodkih ni čudno, da so babice pripomnile v svojih odgovorih, da so dohodki dostikrat manjši od izdatkov, ki so v zvezi s poklicem. Zaslužijo komaj za zdravlja, za davke pa že ni zadosti. Glede čistega letnega dohodka je odgovorilo samo 11 babic. Pri teh se giblje čisti letni dohodek od 140 do 5000 din, toda 5000 din čistega dohodka ima samo ena babica, ki se je udeležila ankete.

Potemtakem je na dani, da večina naših podeželskih babic ne more živeti samo od svojega poklica. Od vseh 53 babic, ki so odgovorile na vprašanja, jih živi od svojega poklica samo devet. Od teh so štiri samske in nimajo skrbeti za nikogar. Dve sta poročeni in jima najbrže pomaga možev zaslužek, tri pa so vdove z nepreskrbljenimi otroki in najbrže velja za vse tri, kar je zapisala ena izmed njih, da namreč ne opravlja drugega dela, ker ga ne dobi.

Poleg babišta opravlja torej še drug poklic od 53 kar 44 babic. Vsako delo za babico ni primerno, če naj opravlja svoj glavni poklic s pridom. Tri babice navajajo kot pomoč k svojemu zaslužku možev zaslužek, ena je užitarica, pet jih pomaga sorodnikom pri gospodinjstvu, ena trguje, ena ima tujega otroka v rej, štiri si vajo ali klekajo, 25 se jih pa bavi s poljedelstvom, z obdelovanjem lastne njive ali vrta ali pa kot dinarice pri drugih. Na kmeth je to seveda zaslužek, ki ga je najlažje dobiti, a za babico ni najprimernejši. Od težkega poljskega dela dobi ženska trde roke, neobčutljive prste, raskavo kožo. Velika je tudi nevarnost za infekcijo pri takem delu. Kljub temu mora večina naših podeželskih babic opravljati tako neprimerno delo, ki je škodljivo v največji meri za porodnice.

Proti boleznim ni zavarovana niti ena izmed babic, ki so se udeležile ankete. V bolezni skrbje za skoraj polovico babic sorodniki, mož ali otroci. Za starost jih je preskrbljenih samo pet, torej niti ena desetina. Od teh imajo tri pokojnino po možu, samo dve od vseh 53 pa imajo lastne prihranke.

Iz Ptuj

— Nezmožna soproca je vladala v nedeljo ves dan. Sonce je pripelalo tako, da je kazal topolmer nad 32 stopinj. Ljudje so iskali ohladih v hladni Dravi, kjer je bilo povsod dosti kopalcev. V ponedeljek pa se je nebo pooblačilo in začelo je deževati. V nekaterih krajih so bile tudi nevihte, zlasti je bila huda ura okoli 17. nad Halozami.

— Angličji v Ptuj. Pretekli teden so se pripeljali v štirih avtomobilih obiskovalci angleškega tečaja iz Maribora, med njimi večji del Angležev. Gostje so si ogledali predvsem grad na Vurbergu in v Ptuj ter obiskali tudi mestni muzej. Ogledali so si tudi razne starinske zanimivosti v mestu samem. Zvečer se je vršila v Narodnem domu zakuska, kjer je goste v imenu Ptuj pozdravil mestni župan g. dr. Remec.

— Smrt v valovih Drave. V Stojncih, kjer se vrše regulacijska dela Drave, je v tiskini nabrčka pavel krave 17letni pastir Jakob Martin iz Muretnice. Fant je padel v derodno reko, kjer so ga valovi zagnali še preden mu je mogel kdo priskočiti na

V hišo je treščilo

Ježica, 11. julija

Včeraj popoldne je udarila streha v hišo Ivana Dobnikarja. V tej hiši je tudi pošta Ježica. Streha je udarila najprej v dimnik, potem je pa švignila skozi kumajno v poštni urad ter dalje v klet, končno pa v požiralno jarno. Njeni sledovi se dobro poznajo, saj je vrgla iz jame blato. Človeških žrtve k sreči ni bilo, pač so pa prestali stanovančiki hiše mnogo strahu, še potem ko je streha že opravila svoje delo.

Dimnik je streha razkila na dvoje, da je udaril po strehi, opeka in cementna plošča sta napravila precej škode. Če bi bil v tem času kdo pred hišo bi se bila pripetila težka nesreča, ker mu bi bilo lahko padla opeka ali cementna plošča na glavo.

Cene na mariborskem trgu

Maribor, 10. julija

Mariborski trg je v zadnjem času izredno obilno založen. Tako je bilo na predvečerašnjem perutninskem trgu 114 kokoši po 20 do 30 din, 1364 piščancev, par po 18 do 60 din, 18 gosi po 25 do 36 ter 48 rac po 15 do 20 din. Domače zajce so prodajali po 5 do 25 din. Na zelenjavnem trgu je bilo 13 voz in 128 vreč krompirja. Prodajali so ga po 0.75 do 1.25. Novi krompir po 1 do 2 din, merica 7 do 8, oziroma 5 do 6 din. Razen tega je bilo 19 vreč čebule, ki so jo prodajali po 4 do 6 din. Česen po 8 do 10. Selje (komad) 1 do 3, kislo zelje 3, kumare (komad) 1 do 4, zelena paprika (komad) 0.50 do 1.50, karfiola (kom) 1 do 6, hren 8 do 10, buče (kom.) 1 do 4, paradižniki 8 do 10, glavna solata (komad) 0.50 do 1.50, šopek beluš po 1 do 6, oziroma kg 12 din, fižol v stročju 6 do 8, grah v stročju (kup) 1 din, luščen grah liter 3.75 do 5 din. Sadje: jabolka 6 do 8, hruške

6 do 8, češnje 4 do 6 oziroma liter 1.50 do 3, črniše liter 1.50 do 2, marelice kg 6 do 12, breakve kg 6 do 12, maline liter 4 do 7.50, grozdje liter 2 do 2.50, ringlo liter po 2, jagode liter 7.50 do 15 din. Zito: pšenice je bilo 7 vreč po 1.75 rži 6 vreč po 1.50 ječmena 7 vreč po 1.50, koruze 8 vreč po 1.25 do 1.50, ovas 11 vreč po 1, prosa 7 vreč po 1.75, ajde 8 vreč po 1.25. Fižola je bilo 6 vreč. Prodajali so ga po 2 do 3. Ribe: karpi 9 do 10, belice 8, ščuke 16, mrene 10 din kg. Morske ribe pa so prodajali po 10 do 22 din za kg. Mlečni izdelki: smetana 7.50 do 10, mleko 1.50 do 2, surovo maslo 24, čajno maslo 28 do 30, domači sir 8 do 10. Krma: sladkega sena je bilo 18 voz po 50 do 52 din za 100 kg. Razen tega 2 voza starega sena po 60 do 65. Kislo seno so prodajali po 40 din za 100 kg. Meso: teletina 8 do 12, svinjsko meso s kostmi 13 do 14, svinjsko meso izluščeno 14 do 15, riba 16 do 17, salo 14 do 15, slanina 13 do 14, pljuča 6 do 8, jetra 8 do 10, rebra 10 do 12, glava z jezikom 6 do 7, ledvice (komad) 2 do 3, noge (komad) 1 do 2 din.

Vzorna gasilska župa

Po številu v nji včlanjenih društev in članstva je murskosoboška gasilska župa za ljubljansko največja

Maribor, 10. julija

Murskosoboška gasilska župa je za ljubljansko največja po številu članstva in posameznih društev. Res je sicer, da je tudi srez med največjimi v banovini, toč v Prekmurju je že od nekdaj visoko razsmisel za gasilsko organizacijo. Prekmurci so pametni in praktični ljudje, ki značeni vrednosti in uspešno pomoč dobrega gasilskega orodja in izvežbanega moštva, zato se z vnujo oklepa svojih gasilskih društev. Danes je že nad 2000 članov organiziranih v murskosoboški gasilski župi. Gasilci iz murskosoboške župe se zdaj z vnujo pripravljajo na veliki gasilski kongres, ki bo sredi avgusta v Ljubljani. Tako velika župa, čeprav je najbolj oddaljena od našega kulturnega in gospodarskega središča, mora pač biti dostojno reprezentirana tudi na naši največji gasilski prireditvi. Svojo disciplinirano pripravljenost in izvežbanost so nam pokazali prekmurški gasilci za časa Prekmurskega tedna z vzornimi vajami, ki so jih izvajali na lepem prostoru pred starim Sapiarjevim gradom v Murski Soboti. Nad 1000 uniformiranih gasilcev se je razvrstilo pred častno tribuno, s katere so jih nagovorili župni predsednik in župni svetniki. Gasilci so bili razdeljeni v skupine po okrožjih, predstavniki kongresnega odbora, podpredsednik župnice, gradbeni minister,

predsednik Prekmurskega tedna župan g. Hartner in drugi. Nato so nastopili gasilci iz Kroga pod vodstvom poveljnika Janeza Gomboca in strumno izvajali vaje s sekami, za njimi pa prostovoljna gasilska četa Benkove tovarne v lepih lastnih krogih, ki so pod vodstvom g. Josipa Benka ml. takisto izvajali vaje s sekami in z novo motorno brizgalno. Soboška gasilska četa je pod vodstvom g. Gustava Ditricha izvajala orodne vaje z motorno brizgalno. Vae vaje so se odlikovale po precizni izvedbi in vzornem podajanju, ki je vzbudilo pri številnih gledalcih živahen odmev. Po končanih vajah so gasilci murskosoboške župe pod vodstvom načelnika g. Josipa Benka v veličastnem mimohodu pokazali svoje organizacije. Razvrščeni po družinih so s prapori in svojimi brizgalnami in drugim gasilskim orodjem korakali pred glavnim vhodom v razstavišče Prekmurskega tedna. Točno 1036 gasilcev v krogih se strumno stopalo v dolgem sprevodu med gostim spalinjem občinstva in pred častnimi gosti. Kaj takega ne zmora nobena gasilska župa v naši banovini, kar je prekmurskim gasilcem še posebno lahko v pomoč. Žal je več 100 gasilcev na sezonskem delu v inozemstvu, drugače bi bil pohod prekmurških gasilcev po soboških ulicah še veličastnejši.

Nogomet je važen vzgojni in socialni činitelj

Koristno in uspešno delo mariborskega okrožnega odbora LNP

Maribor, 10. julija

Nogometni sport je prav gotovo najdinamičnejša in najzanimivejša športna panoga, ki zbija zanimanje najširših plasti ljudstva. V Mariboru je nogometni sport zainteresiral vse sloje in si je tako zavaroval prvenstvo pred vsemi ostalimi športnimi panogami. Nogomet pa je tudi močan vzgojni faktor, katerega rast in napredek spremljajo tisoči in tisoči pripadnikov in ljubiteljev nogometa ob naši severni meji.

Aktivni nogometaši so na področju severne meje včlanjeni v 10 klubih in znašajo vsaj 1000 aktivnih nogometašev v omenjenih klubih preko 400. Najvišji forum nogometašev oziroma klubov na področju naše severne meje pa je Okrožni odbor ljubljanskega nogometnega podsaveza, ki je imel, kakor smo že večerj na kratko poročali, v nedeljo za svoj redni letni občni zbor, ki je letos potoke v lepi harmoniji in pravem tovarstvu. V okviru zborovanja je imel aglini tajnik g. Viljem Miheljak obširen referat, iz katerega posnemamo naslednje važne ugotovitve:

Vsaka športna organizacija ima svojo svrhu. Toda organizacija lahko deluje koristno samo dotlej, dokler jo zanimajo izključno športni problemi, zaradi katerih prav za prav obstoja. Kot vzgojni in socialni faktor ima nogometni sport jako važno nalogo. Zbirati mladino vseh pravcev, različnih nazorov in gledanj na probleme sodobnega življenja, na družbo, na življenje in svet. S svojo demokratično ureditvijo nivoiralno športne organizacije vse socialne, stanovske, razredne, društvene in verske razlike med ljudmi. To svoje poslanstvo pa vrši nogometni sport uspešno samo tedaj, dokler se giblje v okviru postavljenega načela: Za sport, in samo za sport. Zaradi teh razlogov je neobhodno potrebno, da se iz nogometnega sporta izključijo vsa ostala vprašanja, razen čisto športnih. Ako bi se nogomet oddaljil od svojega načela, ne bi več mogel izpolnjevati svojih nalog.

V Okrožnem odboru LNP v Mariboru veje v smislu poročila g. Miheljaka, čist demokratični duh ter imajo vsi klubi eno in isto težnjo, ohraniti in po potrebi tudi izpolniti to demokratično institucijo OOLNP. Ker se člani OOLNP zavedajo, da se sport lahko koristno razvija samo, ako deluje po demokratičnih načelih, da se svobodno opredeljuje ter da se spoštuje privatna iniciativa, ki je ustvarila vse do sedanjega napredka. Samo ti pogoji lahko obvarujejo tisto veliko ljubezen, privrženost in poštovanost, ki jo izkazujejo najširši sloji nogometnemu sportu.

Razmerje OOLNP do klubov je bilo tudi v pretekli poslovni dobi skoro brez izjem korektno in prijateljsko. Klubi so se v glavnem že do dobra privadili neizbežnim formalnostim v poslovanju, tako da je s te strani preostalo le še malo želja. Sicer pa je OOLNP vedno uporabljal v vsakem oziru strogo besedilo pravil in pravilnikov. Tako se je ustvarila praksa absolutne objektivnosti napram vsem in vsakomur. Tak način poslovanja daje OOLNP primerno avtoriteto napram vsem klubom pa zagotovilo, da se jim ne more zgoditi nič protipravilnega, tako da lahko vsak čas dosežejo pravično rešitev svojih zahtev, v kolikor spadajo v kompetenco OOLNP Maribor. Odnosaji okrožnega odbora napram našemu podsavezu v Ljubljani so bili prav dobri in korektni. Razen formalnega administrativnega posla po pravilih skoro ni bilo zadev s teritorija mariborskega OOLNP, s katerimi bi se moral ukvarjati LNP, po drugi strani pa je imel OOLNP precej prilike za kritiko podsaveznega poslovanja, čeprav so bili odnosaji posameznih funkcionarjev OOLNP do same podsavezne uprave zelo tesni in prijateljski.

Tako je OOLNP Maribor izvršil tudi v pretekli poslovni dobi ogromno delo, ki je plod velike ljubezni in poštovanosti vseh odbornikov, ki so bili vse leto stalno na razpolago sportu in samo sportu.

med zelenje. Policija je obe motorni kolesi že našla, tretje pa še išče.

Fantici so se izgovarjali, da niso imeli namena krasti, temveč da so se peljali malo za zabavo. Ker so pa precej izpripeni in ker so imeli že opravka s policijo zaradi tatvine koles, jih bo policija po končanem zaslišanju najbrž izročila sodišču.

Iz Maribora

— Obesene na Kalvariji. Včeraj se je obesil ob potu na Kalvarijo 40letni uslužbenec OUZD Alojzij Novak, stanujoč v Krčevini, v Subičevi ulici št. 1. Novak je nedavno izgubil za par dni od doma in so bili domaći že tedaj v skrbeh za njegovo življenje. Pri obescu so našli poslovilno pismo, v katerem prosi svojce in znance, da mu oprostijo. Alojzij Novak je delj časa trpel na posledica živčne bolezni, ki ga je tirala v obup. Zapuščena žena in nepreskrbljena otroka. Njegova tragična smrt je zbudila toplo sočustvanje vseh, ki so ga poznali.

— Grob pri grobu. V bolnici je premila zasebnica Antonija Bakovnik, stara 73 let. Plemenit, pokojnik, vzorni ženi in materi trajen spomin. Žalostnim našo globoko sočutje!

— Nova uprava Podpornega društva 28. letniških delavcev in uslužbencev. V večerajših številki smo poročali o živahnem zborovanju najmočnejšega železničarskega društva v naši državi. Pri volitvah je bila izvoljena nova uprava, ki je sestavljena

sledeče: Simon Langer, predsednik, Alojzij Menih, podpredsednik. V odboru so: Ivan Ternovec, Konrad Meršič, Josip Natek, Ivan Majer, Ivan Kravjak, Henrik Frangež, Anton Kravjak, Jakob Ropret, Ivan Zager, aik, Franc Pavličič, Franc Plevančar, Ivan Würzinger. V nadzornem odboru so: Karol Reberšek, Drago Lapajne in Alfonz Dolfer iz Celja.

— Nougana mladina. Pri Sv. Juriju ob Ščavnici je neki 16letni Friderik H. izvršil nasilje nad neko 10letno deklico, ki ji je moral zdravnik nuditi pomoč. Orožniki so mladega Friderika ovozili mariborske-mu državnemu tožilstvu.

— Zaradi prepovedanega krošnjarenja v območnem pasu je bilo v zadnjih dneh ovadenih okoli 40 krošnjarjev, ki bodo imeli sedaj sitnosti in bodo morali plačati globo.

— Ni bil samonar. Ko so se v nedeljo dopoldne vračali Mlakarjevi v Spodnji Pol. skavi od mase domov, so našli domočo 18letno hčerko negibno in mrtvo sedeti na stolu v kuhinji. Ker je imela okoli vratu zavezane roke, so domnevali, da je hčerka izvršila samomor. Poklicani zdravnik pa je ugotovil, da je hčerka umrla na posledicah srčnega kapi.

— Paroka. Na Brezju sta se danes poročila zdravnik tukajšnje splošne bolnice g. dr. Ciril Bežaj in gđ. Sonja Merc, uradnica pri mariborskem državnem tožilstvu. Mladoporočencema obilo sreče!

— Kavalerja. Branjevka Marija Irgl iz Mute je prišla po opravičku v Maribor. Obiskala je tudi neko gostilno na Glavnem trgu, kjer se je seznanila z dvema moškima, ki sta ji delala družbo. Nenadoma pa sta izginila. Ko je hotela Irglova poravnati zapetek, je morala ugotoviti, da ji manjka iz torbice denarnica, v kateri je bilo 304 din. Irglova je zadevo prijavila policiji, ki poizveduje za čednima kavalerjema.

— Oseba vesti iz splošne bolnice. Pri tukajšnji splošni bolnici sta imenovana za uradnika pripravnika Vladimir Sorli in Frída Beloglavčeva, za uradnika pa Franc Urbancič.

Boleznice

KOLEDAR

Danes: Turek, 11. julija katoličani: Pij I. DANASJE PRIREDITVE
Kino Matice: Junaki z Marne
Kino Union: Donavske melodije
Kino Sloga: Raj muzike
Kino Šiška: Nespretni ljubimec
DEŽURNE LEKARNE
Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Ozpod sita

Dr. Thomas Gawrenc, ameriški humorist, je objavil v »The American Magazine« duhovito razglabljanje o tem, kaj bi storil pripadnik tega ali onega naroda, če bi mu padla v družbi v vino muha.

Američan bi dejal: »Dobro« in muho bi vrge na tla. V najboljšem primeru bi zamrmral kratko opravičilo.

Anglež bi niti z očesom ne trenil. Poklical bi natakara in mu dejal: »Muha«. Če bi natakara ne bilo, bi s srebrno žličico previdno vzel muho iz vina in jo položil na poseben krožniček.

Francos bi se kar najprijazneje nasmešnil ter izlil vino z muho vred. Morda bi pri tem napravil še nedolžen dvopit.

Italijan ne smatra za primerno opaziti muho. Šele, ko ji hima v ustih vseh, se spomni gesla: In bocca chiusa non c'entra mosca (v zaprta usta muha ne prileti) in izpljune jo.

Madžar se previdno ozre okrog sebe. Če ni nikogar v bližini, z užitkom popije vino. Če je v družbi tujec, trešči kozarec z vinom v strop.

Poljak bo skušal vreči muho sosedu v kozarec s prijaznim nasmehom: Prosem panna.

Rus. Drugače bo ravnal Rus iz carskih časov, kakor Rus naših dni. Zelo verjetno je, da bi se slednji napotil k najbližjemu komisarju in ga vprašal, kaj naj počne z muho. Carski Rus bi se pa globoko zamislil nad usodo muhe in vsega stvarstva vobče, potem bi zamahnil z roko, zamrmral »nič« in popil vino z muho vred.

Škot bi prijel muho za krilce, jo stresel, da bi se ne držalo več vino, potem bi pa vino popil in zahteval še en kozarec, češ da je popila polovico muha.

Žid bi neopazno zamenjal kozarec z drugim in pri prvi priliki bi to sosedu zaračunal.

Španec bi ponudil kozarec z muho sosedu, ker se boji, da bi mu muha v trebuhu ne utonila.

Ceh bi kratko ugotovil, da mu je padla v vino muha, potem bi se pa očitoval ozi na natakara, vzel muho in jo prilepil na muholovko.

Kaj pa Slovenec? Ameriški humorist Slovencev ne pozna in zato se jih ni spomnil. Če bi jih poznal, bi izrekel o njih približno isto sodbo kakor o Poljakih, samo da bi se Slovenec nasmešnil škodoželjno, ko bi vrge sosedu muho v kozarec.

Tri avtomobilske nesreče

Maribor, 11. julija

Na nevarnem ovinku blizu Mlinarčeve goetline v Slovenskih goricah se je prevrnil avtomobil z mariborskim skotom dr. Tomažičem. Ispod prevrnjenega avtomobila so potegnili škofa, ki je voznjo nadaljeval z drugim avtomobilom.

V Trbovnju se je prevrnil inozemski avtomobil v občestni jarek. Štirje potniki so odnesli zdravo kožo, do čim je avto po polnoma razbit. Potnike je prepeljal v Maribor trgovec Rudolf Komauer iz Dravogradu.

Med šofstanjem in Mistlinjem je se prevrnil avtomobil g. Bolhe. V avtomobilu so bili trije potniki, ki se jim ni nič zgodilo, pač pa je voz popolnoma razbit.

Iz Kranja

— »Metere« : »Vaga« (5.5). V nedeljo je bila 11. nogometna tekma med zastopniki pomočniškega zbora manufakturstrovar in spe ceristov, ki je potekala v rahli premoči zastopnikov metra, ki pa zaradi slabega vratarja niso mogli obdržati zmage. Po dveh podaljkih je igra ostala še vedno neodločena in je končno z žrebom osvojila za letošnje leto pokal združenja trgovcev »Metere«, ki ga je zaslužili tudi z igro. Tekmo je posetilo obilo gledalcev.

Vzorna pevka družina

„Ljubljanski Zvon“

Uspehi v pretekli pevski sezoni — Društvo bo postavilo spomenik svojemu dolgoletnemu zborovodji pokojnemu Zorku Prelovcu

Ljubljana, 11. julija
Pevske počitnice so se pričele, pevka družina polagajo račune o svojem delu v pretekli pevski sezoni. Snodi je imelo pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« 31. redni občni zbor v svojih lepih prostorih v Meštom domu. Predsednik g. Lujo Drenovec ga je otvoril in pozdravil g. Mirka Premelca, ki je zastopal predsednika Hubadove župe dr. Šviglja, ustanovnika g. Rudolfa Miculiniča in poročevalce.

Pokojni Zorko Prelovec

Med prvimi v naši družini je br. Dore Matul, je nato izvajal predsednik. Dvajset let prepeva, organizira, uči. Iz discipliniranega in marljivega pevca je prišel v prve vrste društva. Pridobil si je znanje vseh pevskih in pevskih, postal odbornik, nato tajnik, podpredsednik in sedaj je že nad 5 let znan in priznan zborovodja. Velika ljubezen do naše pesmi, po-

zrtvovalnost in disciplina mu pomagajo, da opravi naporno in odgovorno nalogo z vso vestnostjo.

Predsednik je v svojem in v imenu društva iskreno čestital zborovodji Matulu k redki obletnici in izrazil željo, da ostane zvest društvu tudi v bodoče, ter mu sporočil, da je na predlog »Ljubljanskega Zvona« po odobritvi Hubadove župe odlikovan z zlato medaljo Jugoslovenske pevke zveze v Beogradu.

Drugi alavljenej, ki opravi naporno delo, najpridnejši med pevci in pevskami, je tajnica Olga Pelanova, ki je že 15 let redna članica društva. V tem času je bila osemkrat nagrajena kot najpridnejša pevka in ni v teh letih nobene skušnje zamudila. Tolika prostovoljna požrtvovalnost, vestnost in ljubezen do društvenega dela splošno vse. Nad vse vzorno je njeno delo pri društvu v svojstvu tajnice.

Predsednik je tajnici Olgi izročil pozlačeni društveni znak in znak priznanja za njeno izredno požrtvovalnost ter ji iskreno čestital in se ji zahvalil za nasebitno delo.

Trem najpridnejšim članom je predsednik izročil nagrado iz sklada častnega predsednika dr. Šviglja. Olga Pelanova in Ivanka Hrastnikova nista zamudili nobene skušnje, med pevci pa je bil najpridnejši Anton Jakše. Vsi trije so dobili nagrade.

Zborovalci so nato počastili spomin umrlih članov. V preteklem letu so umrli častni član in dolgoletni zborovodja Zorko Prelovec, ustanovni člani Jože Klepec, Franc Dolenc, Jože Drenovec in Josip Rožina ter podporni člani Ilija Predović, Peter Jenko in Katarina Volker.

Predsednik je še sporočil, da je izlet in koncertni nastop v Beogradu preložen, upanje pa je, da se bo pevski festival v vršil v Beogradu jeseni. Sodelovala bodo vsa pevka društva iz države. »Ljubljanski Zvon« bo kmalu praznoval svojo 35letnico z velikim koncertom in s spomenikom pokojnemu Zorku Prelovcu, ki je bil

skoraj četrstoletja krmilar društva. Društvo mu bo postavilo dostojen spomenik in počastilo njegov spomin tudi s koncertom Prelovecovih pesmi.

Obirno in izčrpno poročilo je predčitala nato tajnica Olga Pelanova. Društvo šteje 15 častnih, 344 ustanovnih, 80 podpornih in 56 rednih članov. Pevski zbor šteje 18 sopranov, 14 altov, 8 tenorjev in 16 basov. V preteklem pevskem letu je imel zbor 102 pevski vaji, katerih se je udeležilo 3136 pevki in pevcev. V bodočem letu čaka društvo ogromno delo, ki ga bo mogoče opraviti samo z združenimi močmi in s požrtvovalnostjo in pridnostjo vseh pevki in pevcev.

O stanju blaginje je poročal blaginjak L. Lombar. Premoženo društvo se je v preteklem letu za nekaj tisočakov povečalo. Arhivar in gospodar Joško Jamnik je poročal, da se nahaja v arhivu 4162 partitur, 381 moških zborov, 224 mešanih zborov in 33 ženskih zborov. Revizor Jovo Lilač je sporočil, da so vse knjige v najlepši redu in je predlagal razpisnično s pohvalo. Zborovalci so predlog sprejeli soglasno. Z odobravanjem so sprejeli tudi vsa poročila odborov.

Pri volitvah je bil za predsednika vno-vič soglasno izvoljen g. Lujo Drenovec, za podpredsednika Kazimir Drašar, za tajnico Olga Pelanova (namestnik Mirko Delak), za blaginjaka Ljubo Lombar (namestnik Josip Valič), za arhivara Jože Jamnik (namestnik Danica Pelanova), za gospodarja Stane Megušar (namestnik Jože Petric), za zastavonošo Jože Šest, za odbornico Ivanka Rakočeva, za revizorja pa Jovo Mlačič in Hinko Iliač.

Pri slučajnostih je zborovalce pozdravil zastopnik Hubadove župe Mirko Premelc. Čestital je vsem pevkom in pevci in k do-seženemu uspehu, posebno pa zborovodji Dori Matulu. Zborovalci so poslali pozdravno brzojavko z občnega zbora kumi-ci gospe Trncozyjevi.

Po poročilu predsednika o pripravah za veliki pevski festival v Beogradu je bil občni zbor zaključen.

Meščanska šola se je morala v vseh treh letih obstoja boriti z mnogimi težavami, ker je v gosteh v topliškem poslopiju, ki je moralo odstopiti tovarišici skoro polovico učilnic, kar ni ostalo brez slabih posledic za oba zavoda. Mimo tega so se učne moči na meščanski šoli neprestano menjavale, preteklo leto pa je moral biti pouk zaradi pomanjkanja učiteljev okrnjen in so prihajali razredi v šolo samo vsak drug dan. Šele proti koncu je bil stalež učiteljski poln. Za drugo leto ni boljnih obetov. Občina je sicer postavila v proračun za graditev novega poslopja za meščansko šolo vso 180.000 dinarjev, če pa ne bo dobila posojila, s katerim bo posloje čim prej zgradila, bo meščanska šola tudi v bodoče obojena na životarjenje. Z ozirom na utegnjene razmere bo imela meščanska šola prihodnje leto namesto predvidenih dveh četrtih razredov samo enega, ostali trije pa kot doslej po dva. Popravni izpiti se bodo vršili 29. in 30. avgusta, vpisovanje pa kakor na ljudskih šolah 1. in 2. septembra.

Na topliški šoli je poučevalo 18, na zagorski 15, a na meščanski 8 učiteljev od tega polovica nekvalificiranih. Meščanska kot mlada šola bi potrebovala večje število kvalificiranih moči, medtem ko si mora sedaj pomagati z za meščanske šole neizpranim učitelstvom. Ni ta želja morada radi tega, ker bi nekvalificirane moči ne zmogle dela, v večji meri bi namreč kvalificirano učitelstvo ostajalo daljšo učno dobo na istem mestu, dočim se ostali hitreje menjajo in se v kraj ne morejo zasidrali. Gotovo pa je, da so za delo na meščanski šoli potrebni izkušenejši vzgojitelji, ki so imeli prehodno opravka nekaj let na ljudski šoli.

Kot že rečeno je uspeh za preteklo leto kar se da poveljen in je odvisno zgolj od staršev, da bo še bolj. Saj je učitelstvo, večina moči del časa v kraju, v vsakem pogledu na svojem mestu in se z veliko ljubeznijo poveča vzgoji zaupane mu mladine. V medsebojni pomoči in sodelovanju šole in doma leži bodočnost naše rudarske in sploh dolinske mladine.

Mednarodne rokoborbe

Ljubljana, 11. julija
Včeraj so se nadaljevale v Unioinu mednarodne rokoborbe ki so privabile mnogo občinstva. Zopet so nastopili štirje pari in reči moramo, da so bile borbe prav zanimive, mestoma napete do skrajnosti. Prvič se je predstavil občinstvu tudi Italijan Equatore, ki ga poznamo že iz prejšnjih let.

Kot prvi par sta nastopila Jugosloven Janež in Slovak Hana. Bila je to borba dveh precej enakovrednih tehnično dobro podkovanih borcev. Slovak je imel najmanj toliko izgledov, da si pridobi zmago kakor Janež, vendar je bila temu sreča bolj naklonjena in se mu je po 19 minutah res ogorčene borbe posrečilo, da se je rešil dvojne-ga Nelsona in ga položil na hrbet.

Sledila je borba dveh gigantov, poljskega orjaka Pirnatskega in plečatega Pera Kopa. Srdito sta se borila in se zagrizla druga v drugega. Dasi ima Kop nekoliko več tehnike, se mu vendar ni posrečilo, da bi prišil Poljaka h kapitulaciji in tako se je dvoboj končal po treh kolih neodločeno, kar je tudi nekako odgovarjalo razmerju sil in ustvarjenih situacij v borbi.

Največje zanimanje je seveda vladalo za nastop črnca Ali ben Abda in češkega šampiona Mrne. Gledalci so radovedno ugibali, ali se bo Mrni posrečilo streti odpor črnca, ali ga bo črnc zvil tako, kakor vse ostale s svojo strahovito ameriško kravatno, prijemom, ki so prave jezikle kleče za asprotnika. Divji bili so bili to. Ali ben Abdu, ki sicer na videz ni tako plečat in hrust kakor ostali, razpolaga z neverjetno silo in močjo in se je z Mrno včasih kar potiraval. V tretji rundi, kmalu po žvižgu, se mu je posrečilo njegov strahoviti prijem. Mrna se ni mogel več otresti kleč in črnc ga je spravil na hrbet.

Sledil je zadnji par Nino Equatore in Rus Kirilov. Equatore, ki je postal tudi telesno krepkejši, je imel z Rusom kaj lahko delo in ga je položil že v prvem kolu. Borbe se še nadaljujejo.

Nova krajevna organizacija LKB

Ljubljana, 11. julija
V nedeljo popoldne se je zbralo v narodni šoli na Vrhniki lepo število koroških borcev, ki so si ustanovili krajevno organizacijo LKB. Stevilnim tovarišem je podrobno orisal cilje in namene Legije njen podpredsednik tovariš Marušič, ki je pristvoval zboru v spremstvu tajnika glavnega odbora Kristana ter zastopnika krajevine organizacije ljubljanskega tovariša Moharja.

Bivši koroški borci praznujejo 20. obletnico, odkar so se udeležili bojev na obširni severni meji. Z veseljem obhajajo to obletnico, saj je naša takratna junaška vojska izvojevala odločilno zmago, ki jo

je zapečatila z zasedbo slavnega Gospo-svetkega polja in mesta Celovca.

Cetudi je minilo od tedaj že nad 20 let, so bivši borci še vedno prežeti iskrene ljubozni do rodne grude in narodne države, kateri so svojo pripravljenost najlajšneje pokazali že s tem, da so se takrat brez odlašanja stavili na razpolago ter z navdušenjem pohiteli v borbo, da ji očuvalo severno mejo.

Upravni odbor, ki je bil na zboru izvoljen, bo posvečal društvu vso svojo pozornost, posvečal se bo pa tudi narodno-obrambenemu delu, ki je v naših časih nad vse potreben.

Glavni odbor LKB poziva vse bivše koroške borce, stanujoče v Kočevju in okolici, da se polnostevilno udeležijo v nedeljo 16. t. m. ob 10. uri dopolne ustanovnega občnega zbora krajevine organizacije Kočevje, ki se bo vršil v gostilniških prostorih gospe Marije Beljan v Kočevju.

Tovariši, borci! Pridite zanesljivo in točno, da manifestiramo svojo voljo po končni zmagi. Na zboru bo poročal tudi zastopnik glavnega odbora iz Ljubljane.

Pogovor z operno pevko gđ. Heybalovo Film po njenem mnenju še dolgo ni in tudi ne bo to, kar je gledališče

Ljubljana, 11. julija
Gospodični Heybalovi sem želel zastaviti prav ista vprašanja, kakor ge. Vidaličev, ker me je zelo zanimalo, v koliko bodo odgovori različni, a žal sem jo zaprosil za pogovor že pred njenim nastopom in tako mi gospodična že na prvo vprašanje na mogla odgovoriti. Zanimivo pa je, da so si odgovori v splošnem povsem slinili.

Prvo vprašanje bi bilo: »Kakšen je bil vaš občutek, ko ste stopili na tržaški oder?« Kljub temu, da je bil »Ero« in z njim Djula še čaleč, mi je pevka odgovorila, da upa, da se ne bo prav nič bala in da komaj čaka, da bo lahko pela na velikem oderu.

Katero vlogo od doslej nastudiranih posebno ljubite?

— Najraje imam Djulo in Tatjano. Prvo vlogo smatram tudi za svojo najtežjo, čeprav sem ravno z njo slavila svoj operni krst. Predno pa sem prvič nastopila, sem nekajkrat statirala v nekaterih ope-

razih, da sem se prvačila odra. Prihodnje sezono pa bomo imeli na sporedu »Fau-stas« in v njem bova izmenjaje z go. Vidaličev pelli vlogo Margaret. Prepričana sem, da jo bo vsaka prinesla čisto po svoje. Želi se mi, da bo ga. Vidaličeva v lirskih momentih boljša, meni pa bodo bolj ležala dramska mesta. Igralsko pa bo vsekakor vsaka nekaj čisto svojega in bo primerjava obeh Margaret prav gotovo zelo zanimiva. Čeprav sva si z go. Vidaličevjo po vlogah konkurentinji, mi je ona najljubša tovarišica.

Tretje vprašanje, ki sem ga zastavil pevki, je bilo isto kot pri ge. Vidaličev in odgovor nanj me je posebno zanimal, ker si sam nisem mogel domisliti vloge, ki bi bila gđ. Heybalovi nekak cilj. Zanimalo me je, ko sem dobil odgovor, da si tudi gđ. Heybalova želi Butterfly. To reč sem, pravi, popolni konkurentinji!

Koliko časa študirate večjo vlogo?

— Študiranje mi gre, hvala bogu, hitro. Rekord pa sem dosegla s Tatjano iz »Evgenija Oneginca«, ki sem jo nastudirala najhitreje. Žal pa sem jaz na številko pozabil, vem pa, da je okoli tri tedne in če je še manj, kar se bojim, da je, pa lepo prosim pevko, naj mi ne zameri pomote.

Pot do gledališča?

— Študirala sem petje pri g. Betettu, zapela Djulo in potem so me angžirali. Iz istega vzroka kakot go. Vidaličev, sem tudi gđ. Heybalovo vprašal o njenem odnosu do filma.

Film po mojem mnenju še dolgo ni in tudi ne bo to, kar je gledališče. Tam ni kontakta, saj jaz tako menim in igralci mora imeti občinstvo! Vsaj jaz sem taka, da čim zagledam pred seboj ljudi, začivim v vlogi in resno, publika mi je vsa.

V nadaljnjem razgovoru mi je gđ. Heybalova še povedala, da si želi študija, da je stopila z k temu in onemu, da bi jo podpri in poslal na študij, a ni našla razumevanja. Iz Ljubljane na vlekejo peveč višje plače drugod, večja možnost uveljavljanja in širšega razuma. Ljubljanski občinstvo imam rada, mi je še de-jala, potem pa odšla, ker jo je čakala dolžnost.

II. motodirke na Jezerski vrh

Kranj, 10. julija
V nedeljo 16. julija ob 10. bodo na Jezerskem II. medkubusne hitrostne gorske moto dirke v priredbi I. gorenskega motokluba v Kranju, ki se je odločil po prvih dirkah v lanskem letu prirediti dirke na Jezerski vrh vsako leto. Dirke se bodo vršile po sportnem pravilniku SMKI. Proga meri 4300 m. start je pri Štularju, cilj pa na Jezerskem vrhu drž. meja. Start je stoje v presledkih 2 minut. Pravico starta imajo vsi člani klubov verificirani v SMKI. Vozila morajo biti opremljena z dvema neodvisnima zavorama. Tehnični pregled motornih vozil bo po sportni komisiji eno uro pred pričetkom dirke na startu Tekmovalec mora predložiti komisiji verifikacijsko izkaznico in prometno knjižico.

Razpored tekem bo naslednji: V A razredu bodo nastopili vozači s turnirni motorji A-B do 125 cm; 2. turni motorji kategorija A-B do 350 cm; 3. turni motorji, kategorija C-D-E nad 350 cm. 4. sportni motorji, kategorija A-B do 350 cm; 5. sportni motorji, kategorija C-D-E nad 350 cm. V B razredu pa priklopie splošno B-S-F-G. V primeru samo dveh prijav za kategorijo, ista odpade, vozač pa ima pravico do 2 startov v naslednji višji kategoriji, sicer je start dovoljen v odgovorajoči kategoriji in nato v naslednji višji kategoriji, dočim se v A razredu nad 350 cm C-D-E računa samo najboljši čas od obeh startov. Prijave sprejema I. gorenski motoklub v Kranju do vključno 13. julija t. l. Vozači, ki se prijavijo kasneje, plačajo za prijavo 20 din. Vsi vozači pa morajo izpolniti prijavnice.

Darila so častna in praktična in se prva tri mesta vsake kategorije nagradijo. Za najboljši čas dneva je razpisan prehodni pokal, katerega si osvoji tisti vozač, ki zmagava dvakrat zaporedoma ali pa trikrat v presledku. Sedaj brani pokal Janko Šiška, član MK Ilirije.

Trening je dovoljen poljubno ob upoštevanju cestno policijskega reda in na odgovornost vozača. Vsa tekmovalca je dolžan skrbeti za lastno neškodno in jamstveno zavarovanje, voziti mora s čelado, ter je sam odgovoren za ev. poškodbe tretje osebe in imetja. Prireditelj odklanja vsako odgovornost za kakršnokoli škodo, povzročeno med dirko. Tekmovalci se morajo brezpogojno pokoriti odredbam vodstva dirke. Priitožbe se morajo predložiti pol ure po končani točki v brezprizivno presojo vodstvu dirke pismenim potom in s polozitvijo 100 din, ki jih vodstvo vrne le v primeru, da je bila pritožba ujemna. Vodstvo dirke si pridržuje pravico spremembe razpisa oziroma preložitve ali opustitve dirk.

Vse priprave so v teku in kot kažejo prijave bodo II. moto dirke na Jezerski vrh prikazale sposobnosti naših najboljših vozačev. Zaradi velikega zanimanja za dirke s strani občinstva je Putnik organiziral šte-

vilne avtobusne izlete iz Kranja, Ljubljane in Bleda na Jezersko.

Motorne dirke na Jezerski vrh, ki se bodo vršile v nedeljo 16. t. m. ob 10. bodo po prijavah in pripravah sodeč največje gorske dirke, katerih se udeležijo domači najboljši vozači. Že do sedaj so se prijavili vsi najboljši vozači specializirani za cestne gorske vožnje. Baje se bo na startu pojavil tudi odlični Karl Barthl član MK Ilirije, ki je lani s svojo drzno edinstveno vožnjo zadivil številne gledalce ljubiteljskih dirk, ter postavil nov rekord v kategoriji priklopie. — Zastopnik znanih odličnih čeških motorjev in avtomobilov Lapajne Julij se je prijavil kar s tremi stroji v raz. ličnih kategorijah, kar bo prilika, da se »Jawas« ponovno izkaže. Lanski favorit Janez Šiška, ki si je lani pribral krasen prehodni pokal, bo moral napeti vse sile, da si istega dokončno osvoji, kajti konkurenca bo zelo huda.

K dirkam bodo vozili iz Ljubljane, Kranja, Bleda in Jesenice Putnikovi avtobusi. Prijave sprejemajo v omenjenih mestih Putnikove pisarne.

Iz Radeč

— Petdnevna ekskurzija v Bakar. Poverjenjstvo Jadranske straže Zidani most prireditelj zadostnem številu prijavljenecv (najmanj 10 do 16) petdnevno ekskurzijo k morju v Bakar. Odhod z Zidanega mosta 14. t. m. z osebnim vlakom ob 20.25, prihod v Bakar ob 7.38. Povratek iz Bakra 19. t. m. ob 20.41, prihod na Zidani most ob 6.46. Letovalo se bo v Trboveljskem domu. Stroški 5dnevne bivanja (brez vožnje) za odrasle 187.50 din, za otroke (šolarje) 85 din, všteti občinski takso. Po dogovoru z upravo Trboveljskega doma lahko vsak bivanje podaljša. Prijave sprejema in daje informacije do vključno 12. t. m. za poverjenjstvo Razpisni Srečko, Zidani most. Neželezniciarji pri 10dnevnem bivanju polovična voznina. Železniciarji naročite pravčasno proste karte! Za 30 udeležencev bo dala žel. uprava direktni vagon. Ekskurzije se udeležijo lahko vsak, čeprav ni član JS.

— Nov grbov. V nedeljo popoldne je umrl Mihael Trbovc, posestnik in žagar ter bivši dolgoletni predsednik Narodne hranilnice in posojilnice v Radečah. Pokojni je bil kremenit značaj in vnet borec kmečkega gibanja. Bodi mu lahka zemlja!

— Občina Radeče razglasi: Ponovno se opozarjajo vsi vojni obvezniki, ki so v svr-ho zamenjave oddali vojaške dokumente, da iste na občini dvignejo.

— Davčna uprava v Krškem razglasi, da dospe v plačilo tretji obrok davkov, ki mora biti plačan najkasneje do 15. avgusta. Vsi davčni obvezniki se opozarjajo na prednji rok s pozivom, da pravčasno zadostijo svoji dolžnosti in da do odrejenega roka plačajo dospele davke. Kdor do odrejenega roka ne plača dolžnega obroka, se mu bodo na neplačani dolžni znesek računale 6% obresti (člen 149 zakona) in stroški (člen 151 zakona) za prisilno izterjavo, ki se bo izvršila po gorjem roku.

Strojniki dobe pokojninsko zavarovanje

Njihova delegacija je posredovala nedavno v pristojnih ministrstvih

Ljubljana, 11. julija
Nedavno so bili v ministrstvih v Beogradu delegati oblastnih odborov Zveze strojnikov, strojevodij in kurjačev iz Ljubljane, Zagreba in Beograda. Predložili so pismene zahteve, ki so jih tudi obrazložili pristojnim načelnikom. Te zahteve so takšnega značaja, da mora biti o njih poučena tudi širša javnost, zlasti še, ker gre za številne strojnike in strojevodje zaposlene v naši banovini. Ob tej priliki so predložili tudi resolucijo, sprejeto na izrednem kongresu o binkošti v Ljubljani.

V ministrstvu za socialno politiko jih je sprejel šef oddelka za socialno zaščito Kojič. Obrazložili so mu svoje zahteve glede uredbe o pokojninskem zavarovanju za strojnike in strojevodje iz izpiti. Uredba bo izšla 1. oktobra. Tako bo uresničena zahteva strojnikov in strojevodij, ki so jo ponavljali že več let na zborovanjih.

Delegacija se je dalje oglašila tudi v gradbenem ministrstvu pri načelniku strojne in elektrotehnične oddelka inž. Guliću. Obrazložili so mu predvsem zahtevo po čim strožjem nadzorstvu nad parnimi napravami v industrijskih in drugih obratih. To nadzorstvo je tem potrebno, ker mnoga podjetja še vedno zaposlujejo ne-kvalificirane osebe ter so zaradi tega ogroženi ne le obrati temveč tudi njihova okolica zaradi velike nevarnosti eksploziji. Seveda so pa predvsem prizadeti kvalificirani strojniki, zlasti se, ker jih je še precej nezaposlenih. Organizacije zveze so se do-slej že pogosto obrnile na inspekcije par-nih kotlov, da bi poostrele nadzorstvo nad parnimi napravami, a žal, brez uspeha. Do-slej so se inspekcije navadno le obračale na podjetja z vprašanjem, ali zaposlujejo kvalificirane strojnike ali ne, ne da bi posamezne primere raziskale natančno ter se prepričale, če izjave podjetij tudi vselej drže. Na to so delegati opozorili načelni-

ka. Obljubil jim je, da bo poslana na inspekcije parnih kotlov okrožnica z navodili glede nadzorstva nad parnimi napravami ter revizije osebja.

Govorili so tudi o novem pravilniku za polaganje izpitov strojnikov I. in II. Za pravilnik bodo organizacije tudi predložile svoje zahteve, preden bo izdan, da bo vseboval predpise o zaposlovanju kvalificirane osebe s popolnim poznavanjem modernih parnih naprav.

Delegacija se je oglašila tudi v prometnem ministrstvu ter bila sprejeta pri načelniku strojne oddelka lokomotivske službe. Delegati so mu izročili zahteve s protestom proti novim dodatkom ter dopolnitvam pravilnika o lokomotivski službi za-zebnih železnic. Zahtevali so, da ostane v veljavi predpis, da smejo strojevodniški službo opravljati na industrijskih železnica-kah samo strojevodje z izpiti in ne nadkurja-jači, kakor določa dodatek pravilnika. Do-slej so smeli nadkurjači voditi lokomotivo samo na postaji, ne pa tudi na odprti pro-gi, kar bi naj ostalo še nadalje v veljavi.

To zahtevo so naslovili na ministrstvo predvsem zato, ker je v dravski banovini v prometu mnogo lokomotiv na industrijskih železnicah in nezaposlenih je še mnogo strojevodij. Če bi zdaj podjetja smela upo-rabljati v strojevodniški službi kurjača tu-di na odprti progi, bi se število nezaposle-nih strojevodij še povečalo. Razen tega bi se najbrž zmanjšale tudi plače zaposlenih strojevodij.

Delegati so se v Beogradu tudi dogovorili glede nadaljnjega prirejanja zimskih nad-strojniških tečajev. Te tečaje bo odalej pri nas vodil namestu inž. Gulića inž. Dietrich. Prirejeni bodo tudi v Zagrebu in Beogradu, kjer se prav tako, če ne še bolj, kaže po-treba po izpolnitvi strokovne izobrazbe strojnikov kakor pri nas. Tečaji bodo pri-rejeni s podporami banknih uprav.

Učni uspehi na zagorskih šolah

V primeri s prejšnjimi leti se je lani položaj zboljšal

Zagorje, 10. julija
Zdaj ko so se zaprla vrata učilnic in je naša mladina prosta vsakdanjih šolskih skrbí ter si v solncu in svežem zraku na-bira novih moči za prihodnje leto, je prav, če pogledamo na njene uspehe v preteklem letu ter podčrtamo nekatere stvari, ki so zanimive in poučne obnemem.

V primeri s prejšnjimi leti, ko je vla-dalo pomanjkanje najpotrebnejše hrane, je bilo lansko leto stalo v znamenju ovid-nega zboljšanja. Medtem ko so prejšnja leta prihajali otroci v šolo izmučeni, ne-pripravljeni in brez veselja, največkrat celo uporni in drzni, vsega tega v preteklem letu skoro ni bilo. Izboljšanje razmer je blagodejno vplivalo tudi na napredek in vzgojo otrok. Prej se starši v vednih ob-upnih skrbah za vsakdanji kruh niso mogli niti niso marali posvetiti vzgoji v taki nie-ri, ki bi zadovoljevala. Vrednost in potre-ba šole je v očeh staršev na splošno padla, češ, kaj pomaga ves študij če ni kruha. Družinske razmere so bolele, družina razpadala in če bi kriza še kaj časa trajala ne vemo, kaj bi nastalo iz revirja. Raz-ume se, da je posebno učitelstvo prena-shalo neprimerno večja bremena kakor v drugih krajih, kjer kriza ni bila tako ob-čutna in kjer ni prizadela v tako kompaktni meri vsega sloja kakor je bil to pri nas slučaj. Razveseljivo je torej to, da se bli-žamo predkrizni ravni, da je mladina te-lešno in duševno zmogljivejša ter da spet zaupamo v njeno bodočnost.

Ogledimo si zdaj učne uspehe na posa-meznih šolah. Vsaš Toplice in Zagorje imajo

tri šole in sicer Toplice mešano ljudsko s sedmimi razredi in desetim vzprednicami vseh štiri oddelke na Lokah in trirazredno meščansko šolo s tremi vzprednicami, Za-gorje pa ima osemrazrednico s sedmimi vzprednicami. Topliška šola torej 17, meščanska šola 6, zagorska pa 15, vsega skupaj 38 oddelkov, ki jih obiskuje 1228 otrok, ali povprečno en oddelček 32 otrok. Podro-bnejše je razmerje sledeče: Toplice, ljudska šola 277 dečkov in 302 deklic, skupaj 579. Od teh je v preteklem letu izdelalo z od-liko skupaj 88 otrok, s prav dobrim 143 otrok, a razred je skupno dovršilo 462 otrok, padlo pa 117 otrok ali 20 odstot-kov.

Meščanska v Toplicah 86 dečkov in 86 deklic, vsega 171 otrok. Z odliko 9, s prav dobrim 66, izdelalo sploh 97, ponavljajni izpit ima 38, popolnoma padlo pa je 76 otrok ali 21 odstotkov.

Zagorska šola 224 dečkov in 254 deklic od katerih je bilo odličnih 49, prav dobrih 119, sploh izdelalo pa je 418 otrok, padlo pa samo 60 ali 12.5 odstotka, torej za sedem in pol manj kot na topliški šoli. Od-stotek gre gotovo na rovaš dejstva, da to-pliška šola kot zgolj rudarska šola še trpi pod posledicami krize, ki je zagorski šoli v katero pohajajo številni nerudarski otroci, prizanemla v večji meri.

Skupen pregled pokaže sledečo sliko: na vseh treh šolah je 587 dečkov in 641 deklic, skupno 1228 otrok. Izdelalo je 1015 otrok, zaostalo pa 213 ali 17.3 odstotka ali skoro ena četina, kar je še vedno prav dobro.

Za zboljšanje železniških zvez na Gorenjskem

Važno posvetovanje Tujsko prometne zveze z zastopniki tujskoprometnih postojank o novem voznem redu na gorenjskih progah

Jesenice, 10. julija. V nedeljo popoldne, ko je po naši krasni Gorenjski na tisoče izletnikov uživalo prelesten poletni dan, se je na Jesenicah vršila anketa za nov zimski in poletni vozni red na gorenjskih progah. Na anketi so bili povabljeni vsi zainteresirani krogi tujsko prometnih ustanov in lokalnih potreb. Tujsko prometno zvezo je zastopal ravnatelj g. dr. Ciril Žitek, TPD Rakeče-Planica, predsednik železniški inspektor v p. nica predstojnik železniški inspektor v p. nica Dolenc, G.Z.S.P. in T.P.D. Dvojje Mojstrana — g. Josip Zupan, S.P.D. Jesenice — g. upravn. Ivan Šetina, T.P.D. Jesenice — g. Malešič Božidar, potrebe okoliškega tovarniškega delavstva zastopnik K.I.D. g. Avgust Kuhar.

Anketo je otvoril g. inspektor Dolenc, ki je omenil, da je dobra ureditev železniških zvez za vso Gorenjsko izredno važno. Isti za pospeševanje tujskega prometa in za posamezne turistične kraje življenjskega pomena. Železniška uprava hoče tem stremiljem čim bolj ustreči in železniške zveze čim bolj priročno splošnim potrebam te lepe pokrajine.

Važen predlog je iznesel g. Zupan za vlak, ki odhaja iz Ljubljane malo pred 12. uro popoldne, toliko prej da si izletniki ne morejo nabaviti nedeljskih kart. Ker ni mogoče, da bi vlak, ki ga uporablja številno delavstvo za prihod na popoldanski dnino, prihajal na Jesenice pozneje, naj se ali pospeši, ali pa naj ž. d. direktorja prizna za ta vlak v sobotah nedeljske karte iz Ljubljane, kakor jih imajo lahko tisti, ki vstopajo v št. Vidu in dalje.

Prav tako pomemben je bil predlog g. Šetina, da naj postane brz vlak, ki odhaja z Jesenic ob 20.08 uri za Beograd pospešen vlak s cenami potniškega vlaka, kakor to obstoja na progi Split—Zagreb. Ta brz odhaja sedaj bolj prazen, medtem ko je mednarodni brz pred njim naravnost natlačen. Ta vlak bi tako razbremenil brzega in istočasno pomagal revnemu ljudstvu, da tudi iz tega kraja lahko potuje z osebnimi vlaki v prestolnico in južne kraje, kar je za običajni potniški vlak nemogoče. Prav tako bi naj bil po doben vlak uveden za nazaj.

Ravnatelj g. Žitek je zastopal stališče, da naj se promet pospeši, da bo bolj ustrežal. Temu primerno je anketa predlagala, naj se na progi Kranj—Ljubljana na to posebej gleda. Tam so se lokalni vlaki za Kranj in Trzin v morda ni potrebno, da bi se dva zaporedna vlaka ustavljala na vseh postajah. Tako bi se skrajšal čas vožnje za doseg cilja.

Za skrajšanje čakanja na zvezo z Bohinjo in Kranjske gore proti Ljubljani jutratraj bi bilo umestno, da se odhod vlakov iz Bohinje in Rakeč prelazi vsaj za nekaj minut naprej, ker ne bo nič zamujenega. Ljudem in delavstvu pa prihranjenih nekaj minut, posebno še, ker se lahko preloži tudi odhod vlaka v Ljubljano za nekaj minut in bo tudi v Ljubljani treba manj čakati na zvezo z Dolensko in Mariborom. Ljubljanske potrebe pa itak rešuje vlak Kranj—Ljubljana in tudi Jeseničan ne bo prepozen.

Zastopnik K.I.D. g. A. Kuhar se je zavzemal za številno okoliško delavstvo, ki dela v železarnah. Zahrvali se je žel, upravi, da je šla veliko na roko tem potrebam in tudi tujskoprometni zvezi, ki je upoštevala potrebe delavstva. Za ugodne zveze za delavstvo sta se zavzela tudi gg. Zupan in Dolenc. Medtem, ko ima delavstvo za spodnjo progo ugodne zveze, so pomankljive še delne v Bohinji in Kranjsko goro. Vlak, ki odhaja ob 6.05, naj bi šel za kakih 7 minut pozneje in bi se ga lahko posluževali delavci z nočne dnine. Zamudili pa bi itak nič. Prav tako naj bi vlak, ki odhaja proti Kranjski gori ob 6.00, odhajal za kakih 12 minut pozneje in bi lahko služil delavstvu, pa tudi nič zamudil v tujkem prometu.

V tej zvezi je bil koristen predlog g. Malešiča, tako za delavstvo kot za promet sploh, da bi izletniški vlak, ki prihaja sedaj na Jesenice ob nedeljah ob 21.30 iz Bohinje, postal redni vlak, ki bi se ga lahko delavci posluževali za nočno dnino. Ta vlak bi lahko tvoril zvezo za Bohinjo in vlak, ki prihaja iz Ljubljane ob 17.46 in sedaj nima zveze, nego preklapa progi vagona na brz vlak, ki gre proti Bohinji kot osebn. Odpadla bi gneča na odtoknih peronih in ne bi bilo treba čakati na odhod brzega, ki ima itak velike zamude. Bila bi pridobljena lepa direktna zveza. Nazaj pa bi ta vlak služil delavstvu ob 21.30, kakor vozi sedaj le ob nedeljah.

Tujskemu prometu koristen je bil tudi predlog g. Zupana, da naj vlak, ki prihaja iz Kranjske gore prav tako, da zamudi zvezo na Bohinji prihajal toliko prej, da bi imel zvezo za Bohinjo. Izletniki se velikokrat pritožujejo, zakaj nimajo na tej kratki progi prave zveze za Bled in Bohinjo. Gre za dopoldanski vlak iz Kranjske gore. Z ozirom na dopis, ki je bil pred kratkim objavljen v »Jutru« in zastopa stališče, da naj bi vlak šel ob 9.18, ki prihaja na Jesenice ob 21.42 odhajal eno uro pred iz Ljubljane, se je ugotovilo, da bi to ne koristilo splošnim interesom, najmanj pa interesom industrijskega delavstva. Ta vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 19.15 uri, omogoča vsem potnikom, ki šele popoldne prihajajo v Ljubljano, da izvrše vse opravke in nakupe in da jim ni treba hiteti na ta vlak, ki tudi najbolj ustreza delavstvu K.I.D. da prihaja pravočasno v nočno službo.

Pri tem pa je treba upoštevati koristi vseh krajev in slojev, in ne samo enega kraja ali človeka. Če tudi bi ta vlak odhajal eno uro prej iz Ljubljane, bi potniki le v poletnih dneh prišli ob dnevu na svoje domove, v jesenskem in zimskem času pa ob tem, čeprav bi vozil dve uri prej. Komur ta vlak ne ustreza, naj se poslužuje lokalnega vlaka, ki vozi med Ljubljano in Kranjem.

Dalje je na jeseniški postaji, kjer se vlaki grmadijo in odhajajo na vse strani res potrebno, da se uvede zvočnik, ki bo napovedoval odhode vlakov. Veliko je primerov, da človek ne ve, katera garnitura bo odhajala sem ali tja in tisoč ljudi samo vprašuje, ali se odpelje v napačno smer.

Ker delajo velike zamude prav vlaki, ki prihajajo iz Nemčije in potem potegnejo v zamude ves ostali park, se predlaga, da se naprosi sosed, da bi začel s pregledovanjem potnikov že kje v Beljaku, da bi hitreje šlo. Anketa v tem tujskoprometnem središču je predložila tudi prošnjo, da bi se na proge našega tujskoprometnega kraja dali res lepi vagoni. Štari in umazani naj bi se uporabljali tam, kjer je manj tujcev. Tam bi manj bodlo v oči. Tudi uniforme sprevodnikov naj bi bile v teh krajih boljše. Naj bi sprevodniki dobili nekaj lepšega in reprezentativnega, da ne bodo za zaščito obleko morali hoditi med izletniki. Vsi vemo, da njih nastop pomeni nastop države in je zelo važno, kako se v krajih, kjer je tisoče tujcev predstavimo. Vsak pogleda najprej naš nastop.

Poleg teh je bilo iznesenih še več umestnih in stvarnih predlogov in nasvetov, ki bodo dobro služili gorenjskemu gospodarstvu in upamo, da jih bo železniška uprava kar največ mogoče upoštevala.

Rožniški vitamini v kroglicah in narodni park

V rožniških gozdovih je prepevčano nabirati borovnice — Ljudje se pa s to prepovedjo nočejo sprijazniti

Ljubljana, 11. julija. Slava rožniškim vitaminom in slava tudi našemu ljubljanskemu narodnemu parku! Toda zdaj se, žal, naš narodni park ne uživa takšnega slovesa, kakršnega bi naj po svojem imenu; večji sloves imajo rožniški vitamini in prav zaradi tega baje trpi narodni park. Tako je prišlo do boja za črne kroglice, nabite z vitamini. Te kroglice, črna mana naših gozdov, so namreč zdaj tudi zaščiten; v rožniških gozdovih je prepovedano nabirati borovnice. Borovnice namreč rasto v narodnem parku in narodni park je zaščiten z borovnicami vred.

Ljubljanci in ljudje iz ljubljanskih predmestij, pa tudi iz ljubljanske okolice, nabirajo borovnice v rožniških gozdovih od njega dni. Lahko rečemo, da so si pridobili lastninsko pravico na gozdne sadeže. Sicer je pa narodni park že tako po svojem namenu sam na sebi splošna, ljudska last. Kako bi naj torej dopovedali ljudem, da ne smejo več nabirati borovnic, pa tudi ne niti borovnih češarkov v rožniških gozdovih samo zato, ker so gozdovi postali tako znan narodni park? Sicer večina ljudi za prepoved niti ne ve, in je sleherni zakon tem bolj presenečen, ko ga posvari gozdni čuvaj. Toda ves ljubljanski narodni park ima menda le enega gozdnega čuvaja, zato je le majhen odstotek izkoriščevalcev rožniških gozdov tako nesrečen, da naleti na čuvaja. Nekateri seveda vzamejo čuvajev prepoved resno in jih ni več v gozdu, a večina se jih diči, zakaj bi naj bilo prepovedano nabiranje borovnic, ki jih je tako zgnile toliko v gozdovih, saj jih je toliko, da bi se lahko vsi ljubljanci »pasli« v narodnem parku. In kakor rečeno, borovnice nabirajo ljudje v teh gozdovih že od njega dni, a jih zaradi tega ni nič manj vsako leto. Ljudje si ne puste vzeti stare pravice in tako je prišlo do boja za zaščiten rožniške vitamine. Vitamine v pravem pomenu besede. O borovnicah in njihovih vitaminih sicer še ni napisal noben strokovnjak razprave in ne ugotovil njihove hranilne vrednosti, vsaj kar se tiče rožniških borovnic. Toda tradicija stoletja uživanja borovnic, zaleže tudi vsaj za eno strokovno razpravo. Izkušnje kažejo, da so rožniške borovnice izredno redine pa tudi zdravilne; redine zato, ker se mnogi ljudje hranijo samo z njimi cele mesece, zdravilne pa ker so ljudje prav zaradi te enolične hrane poleti najbolj pri močeh. Ne smete misliti, da je to samo šala, da je prav tragično resna.

Pri vsem tem je sreča, da ljudje še niso vrgli puške v koruzo; mnogi meščani so postali zadnje čase pravi gozdovniki in nič jih ne more pregnati iz gozda. Zjutraj gre do na »pašo« in zvečer se vračajo. Nekateri nabirajo jagode samo za tekoče potrebe, a večina jih »žanje« tudi za gospodinjstvo in trg. S seboj imajo posode vseh kalibrov in nikdo ne odhaja iz gozda s praznim loncem, skledo, litrom ali s kakršno si že bodi drugo nenavadno posodo. Včasih se sicer pripeti, da nabiralec stresa borovnice, ki jih je nabiral po več ur, po tleh. Nedavno je nabirala borovnice stara mamica in ko je hotela stopiti čez potok, ji je spodrsnilo v borovnice so šle v pravem pomenu besede po vodi. Skoraj pol ure so plavale vzdolj po potoku in mamica je žalostno gledala za njimi. Toda to so že redke tihe tragedije. Večina nabiralec se vrača domov zadovoljnih. Siti so, naučili so se dišečega gozdnega zraka, razgibali so se na prostem in vsaj za en dan so rešili težko socialno vprašanje. Ljudje so srečni, ker jim je dal gozd radodarno vse, češar si marsikdo ne more privoščiti niti za denar. Prepovedi pa ljudem, kakor rečeno, v splošnem niso znane. Vedo le, da je v rožniških gozdovih mnogo sladkih borovnic, ki so letos posebno debele, ker so zorele počasneje zaradi slabega majniškega vremena. In kaj tudi naj stori čuvaj proti tolikim množici življenjskih optimistov? Ali jim naj začne groziti s puško? In kako bi mu naj ne bilo tesno pri srcu, ko bi ljudem, tako veselim in zadovoljnim grenil veselje s pravim izgonom iz raja?

Ne, iz rožniških gozdov se ljudje ne pušče izgnati kratkoma kakor sta se n. pr. morala pustiti Adam in Eva iz paradiza. Nič jim tudi ne bo mogel dopovedati, da je zobjanje borovnic uživanje prepovedane sadu z drevesa spoznanja. Tudi borovi češarki, ki tako imenitno gore v štedilniku, da si revež lahko skuha celo kosilo, bodo rasli in odpadali še v naprej kakor nalašč za revne in skrbne gospodinjke. Preveč poti drži v rožniške gozde iz Siske, Rakeče doline in drugih predmestij, prevec bogastva je tam za revne ljudi, da bi se ga ljudje kratkoma odrekli. Pa tudi sami sprejajalci ne kapitulirajo pred prepovedmi. Nekateri so namreč zvedeli, da je prepovedano sprehajati se v gozdovih. To se pravi, prepovedano po nekaterih poteh. Ustavlja jih čuvaj, zdaj tega, zdaj onega ter jih opozarja, da je prepovedana hoja izven kmečkih poti. Toda katera je kmeč-

ka pot in katera ni? Ljudje si ne puste dopovedati, da je hoja prepovedana po gozdnih poteh, kjer so hodili že njega dni. Na pristojnem mestu pa tudi priznavajo, da je hoja po starih poteh dovoljena, samo križem krašem po gozdu bi naj ljudje ne hodili, da bo gozd res zaščiten, to se pravi,

da bo v resnici narodni park. Ali je mogoče kakšen kompromis? Zdi se, da je do njega prišlo samo od sebe, ker ljudje še vedno nabirajo borovnice in češarke. In menda jih ne bo mogel tudi nihče pregnati jeseni, ko bodo nabirali kostanj.

Poletje v zasavskih planinah

Razen ceste na Mrzlico je nujno potrebno zgraditi tudi ceste na Sv. Planino

Trbovlje, 10. julija. Ko je zadnje mesece nenehoma deževalo in je kazalo, da bo leto hladno in deževno poletje, so bili naši planinarji že močno v skrbeh. Doslej je sleherni poletje obiskalo naše planine mnogo domačinov, pa tudi iz drugih krajev so redno prihajali na oddih številni prijatelji naših lepih zasavskih planin, v katerih so našli toliko zaželen mir daleč od vsakdanjega vrveža in hrupa.

Zadnje dni pa se je vreme spremenilo in nastopilo je pravo toplo in sončno poletno vreme. Zato se je tudi življenje v naših planinah močno razgibalo. Ne le ob nedeljah in praznikih, ko obišče planine številno prebivalstvo iz bližnjih rudarskih dolin, tudi ob delavskih prihajajo sedaj na Mrzlico, Kriško in Sv. Planino številni izletniki, zlasti pa letoviščarji iz Ljubljane, Litije, Celja, Zagreba in drugih krajev, precej pa je tudi domačinov iz črnih revirjev, ki vidijo v naših planinah pač najlepši in najugodnejši kraj, kjer lahko v miru preživijo nekaj prijetnih trenutkov in se naužijejo sonca in zraka, kakršnega ne premorejo niti gorenjski kraji.

Pred dobrimi desetimi leti so bile naše planine še slabo obiskane. Tedaj med prebivalstvom revirjev se ni bilo toliko zanimanja za lepote narave kakor je danes. Prav zanimanje je vzbudilo šele delo našega planinskega društva, ko je pričelo graditi na Mrzlici novo planinsko kočjo. Stari ljudje so zmagovali z glavami, ko so silili mladino, kako se je navduševala za to lepo in zdravo idejo. Kaj bo vendar dom na Mrzlici in kdo bo zahajal tja, če si ga lahko privoščijo, si ga rajši v dolini, so mnogi dejali. Toda mladina je mislila drugače. Tu ne gre za ustvarjanje gostilne na Mrzlici, marveč za planinski dom, ki bo služil le zgolj oskrbi turistov in planinarjev, ki posetijo te naše lepe planine. Za zdravlje ljudstva gre, da se ga privede nazaj k naravi, ki mu bo vrnila moč in rast, katera je opesala v vsakdanji borbi za kruh v dolini trpljenja. Sonce, zrak in voda, te poglavitne vire zdravja in moči išče danes mladina sama nagonsko v naših planinah. Zato je Slovensko planinsko društvo napeljalo na Mrzlico lani tudi vodo, ki je tam še manjkala. Danes ima planinski dom na Mrzlici toliko dobre studenčnice, zbrane v velikem več kubničnih metrov obsegačem rezervariju, da jo lahko uporabljajo proti mali odškodnini turisti in drugi posetniki naših planin za prhe, kar je posebno ugodno pri sedanjih vročinah.

Lansko leto je tukajšnja podružnica Slovenskega planinskega društva zasnovala drzen načrt, da bi se zgradila iz doline avtomobilska cesta na Mrzlico. Može, ki vodi to agilno društvo, so že nešteto krat pokazali, da načrte, ki jih zamislijo, tudi izvedejo. Mnogo je bilo težavnih vprašanj, ki so jih v razmeroma kratkem času brez večjih težav rešili.

Vzemimo samo načrt napeljevalne vodovoda v novi dom, glede katerega je marsikdo zatrdil, da je neizvedljiv. Toda močna volja je v društvu vsikdar zmagala in čez nekaj mesecev je že tekla voda. Napeljana iz več sto metrov pod vrhom Mrzlice izvirajočega studenca. Tako smo prepričani, da bo tudi načrt izgradnje nove ceste na Mrzlico prej ali slej uresničen.

Lani v pozni jeseni so nehali peti krampi in lopate na tle, ki je zgrajena že v dolžini okrog 2 km od vrha Mrzlice nizdol proti banovinski cesti pri Podmeji. Deloma je trkala že zima na vrata, deloma pa je zmanjkovalo sredstev. Dosedanjo progo nove ceste je podjetje Hauck izvršilo z izredno nizkimi stroški, kar je pač pripisati dejstvu, da je g. Hauck sam podpredsednik trboveljske SPD in eden glavnih iniciatorjev te lepe zamisli. Gospod Hauck pri tem delu nikdar ni iskal zaslužka, nasprotno je sam veliko prispeval, sam delo brezplačno nadzoroval in dostavljati tudi ves delovni material večinoma brezplačno na razpolago Razumljivo, da pa sam vseh stroškov izgradnje te ceste ne more nositi in zato sedaj čaka delo na sredstva. Kdo bo kaj prispeval? Občina Trbovlje, banovina?

Občina je letos dokaj preobremenjena z izrednimi izdatki zaradi gradnje novega občinskega doma in stanovanjskih hiš. Je pa lansko leto že krepko podprla to koristno akcijo, saj bi z dotokom tujcev v dolino odnošeno v naše planine imeli občani kot davkoplačevalci in s tem tudi občina znatne koristi. Morda bi pa bilo prav, da bi akcijski odbor za gradnjo te ceste skušal potrkati tudi na vrata banovine in ne dvomimo, da bi se ob dobri utemeljitvi koristnosti izgradnje ceste na Mrzlico vestransko vrata proslile na široko odprla.

Cesti na Mrzlico naj bi potem sledila še cesta na Sv. Planino in ko bi bila ta zamisel uresničena, potem bi šele lahko govorili o ugodnem razvoju tujkega prometa v naših krajih, zlasti v naših planinah, ki niso prav nič manj lepe in privlačne, kakor planine drugih krajev, ki so še zdavnaj proglašeni kot letoviščarski kraji.

Iz Celja

—c Zalosten dogodek pri Zetah. V vinotoku posestnika Janeza Kolarja v Sp. Ravnan blizu Zetali pri Rogatcu je popival v četrti zvečer posestnikov sin Jurij Zakelšek iz Zg. Raven v družbi znanec. Okrog 23. se je Zakelšek odpravil proti domu, prej pa je še izmaknil Kolarju steklenico vina. Kolar je kmalu opazil tatvino in je pohitel v Zg. Ravne k Zakelškovi domačiji. Tam je začel razburjen kričati in je zahteval, da mu Zakelšek vrne ukradeno steklenico z vinom. Jurij Zakelšek, ki je bil vinjen in je že ležal v šupi, je vstal, pograbil kol, stopil h Kolarju in ga udaril s kolom dvakrat po glavi. Kolar se je zgrudil nezavesten, nakar mu je vrgel Zakelšek še 20 do 30 kg težak kamen na prsi. Težko poškodovanega Kolarja so spravili domov, kjer je drugi dan izdihnil. Jurija Zakelška so aretirali in izročili okrožnemu sodišču v Celju.

—c Cinkarniško delavstvo zahteva kolektivno pogodbo. V nedeljo je bilo v gostilni »Ameriki« na Sp. Hudinji zborovanje delavstva celjske cinkarne. Na zborovanju, ki se ga je udeležilo okrog 200 delavcev, so poročali štirje referenti strokovnih organizacij. Cinkarniško delavstvo, ki je imelo doslej s cinkarno samo obratni sporazum, je sklenilo, da bo predložilo vodstvu cinkarne osnutek kolektivne pogodbe, ki predvideva zvišanje mezd za 10 do 15 odstotkov. Upamo, da bo zadeva v kratkem ugodno rešena.

—c Sokolski telovadni nastop. Sokolsko društvo Celje I bo priredilo v nedeljo 16. t. m. ob 15. javen telovadni nastop na letnem telovadišču pri Sokolskem domu v Gaberju.

—c Koncerti v parku. Godbeno društvo poštinskih uslužbencev v Celju bo priredilo 13. in 27. t. m. ter 3. in 17. avgusta, vsakokrat ob 20., promenade koncerte v mestnem parku, da bi tako tudi prispevalo svoj delež k pospeševanju tujkega prometa v Celju.

—c Nesreča ne počiva. V soboto je padel 16letni delavec Jože Hlep na Polzele čišnje in si zlomil desno roko v zapestju. Istega dne je padel 33letni posestnikov sin Stefan Rihter ob Sv. Stefana pri Zibiki pri košnji na koso in se močno poškodoval po levem stegnu. Na Vrskem je padel 16letni posestnikov sin Ivan Presekar na cesti z voza in si zlomil desno roko v ramenu. V Grajski vasi je padel 16letni posestnikov sin Milan Slander z Gomilkega v nedeljo z mostu v jarek in si zlomil levo roko pod komolcem. V soboto je padla 39letna dnanarjeva žena Jera Korošičeva ob Sv. Jurja pri Taboru z voza in si zlomila levo nogo v gležnju. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

—c V celjski bolnici so umrli: v soboto 28letna žena občinskega sluga Ana Joštova iz Zibike in 34letni preizkušni Anton Kaitner iz Orle vasi pri Braslovčah, v nedeljo pa 51letni kočar Josip Tabor ob Sv. Stefana pri Hranstniku. Na Zg. Hudinji 104 pri Celju je umrl v soboto 29letni mizarski pomočnik Miloš Gorenjak.

I. Suchy:

Hipohonder

Pomladansko solnce je ogrevalo zrak in se skozi odprto okno vtipljalo v prijetnem stanju gospoda Kozamurnika, polneč ves prostor z dihom nove vigradi. Vendar pa ni moglo ogreti gospodarja, ki je zatopljen v turobne misli jadikoval pri odprtem oknu:

»Moj Bog, kako mi teži prsi! Kaj sem za to dal slovo obrti, da moram sedaj kot petdesetletnik umreti? Sedaj, ko lahko brezskrbno živim udobno življenje? Veš, Katica, kar ves nesrečen sem!«

Katica, njegova dolgoletna družica na grenkih življenjskih poteh, ga je tolažila, kolikor se je dalo. »Prijatelj, ne jemlji si vsega tako k srcu. Postal si pač malce preveč okrogel in le-to ti povzroča težkoče. In potem, spomniči čuti vsak človek izpremembo. Boš videl, da bo vse prešlo, če te spet malo natrem s francoskim žganjem. To žganje izlre vsako bolezen iz telesa. Če pa do te pomoči nimaš zaupanja, pa pokličeva zdravnika.«

Bolnik pa je klavirno zmajal z glavjo: »Oh, če ne bi bilo te zmene preiskave. Kdo ve, kaj pri tem vse zvem, morda celo, da imam srčno hibo ali kaj enakega...«

»Tepček,« mu je odgovorila Katica, »saj se ti ni treba dati preiskati, reci, da si preveč šočetljiv. Ali pa poskusi enkrat s tistim prirodnim zdravnikom, o katerem govore, da dela prave čudeže. Meni na ljubo pojdi k njemu.«

Gospod Kozamurnik se je napotil k par-darju ter mu natanko obrazložil svoje počutje.

»Poznam,« je dejal zdravnik. »Vas ni treba preiskati. Ves vaš organizem je okužen z mrljiškim strupom.« Pacient se je skoraj od strahu sesedel. Le z muko je spregovoril: »Za božjo voljo, z mrljiškim strupom! Kako pridem jaz do mrljiškega strupa?«

»Ker dan za dnem uživate meso mrtvih telet, volov, rib in slanih kadavrov. Ali pa se morda upate tajiti, da pod imenom zrezek, goveje meso, kostrum itd. ne uživate sestavin živalskih kadavrov? Pa ne samo to, v obliki prekuhanega mleka uživate skorajda tudi mleko mrtvinov, s kuhanimi sovčjem in sadjem rastlinsko mrtvinov in enake protinaravne stvari. Edino naravno preživljanje pa je sirova hrana, razumete, sirova prikuha, sirovo redje, sirovo mleko...«

»O ti moj Bog,« je globoko vzdihnil gospod Kozamurnik.

»Ne morem vam pomagati, tako morate začeti drugače vas vzame vrag!« je zabundal parca.

Zdaj se mi, da k drugim sirovostim te zdravilne metode sodi tudi sirovo ponašanje, si je mislil Kozamurnik, se pa seveda hal to izreči.

»In to še ni vse,« je končal zdravnik. »Kaj pa sploh mislite o svojem spandjem delu telesa? Ali mislite, da se treh za dovolj s takim ravnanjem? Koliko časa vaše epodnje telo ni videlo solnca?«

»Solnca?«

»Da, solnca.«

»No, od zadnjega kopanja na Iliriji, te-

daj od avgusta pretekelega leta.«

»In vi, zaslepljenec, mislite, da tako trajno odteževanje svetlobe ne učinkuje kvarno na vaš treh? Ali ni vsaki stvar na svetu potrebna svetloba? In vaš obogi spodnji del telesa naj se zadovolji s trajno temo pod vašimi dvojnimi hlačami, strajco, spodnji del telesa, telovni kom in suknjo, ne da bi vzvalovilo od jada?«

»Toda, gospod doktor, jaz vendar ne morem...«

»Ne morete? Vi morate. Očalejte boste svoj treh po dnevi središči, ponodi ga pa obsevali z električnimi žarki, ki jih od odoje naravnata na svoje prebavilo. To vas v spanju ne bo prav nič motilo. In kaj če očiščajte sirov krompir, sirovo solato, sirove kolerabice in enako lahko prebavljivo solivce. Drugače vam ne vem nasvetovati. Priporočam se!«

Ko je Kozamurnik o tem obvestil svojo Katicjo, je vzkliknila: »Oh, ta nečloveški konj ki padar! Potlej mu je priporočila, naj stop č o slavnega zdravnika po Kneipovem načinu.«

»Janez prinesi trehobni obliži!« je ukazal Kneipovec slugi, ko je do konca pozornost poslušal zgodovino Kozamurnikove bolezn.

Sluga je prinesel plitvo kad in vedro za vodo. Gospod Kozamurnik se je moral sedit, kakor je zdravnik vso mrzlo kopel vrgel Kozamurniku na treh.

S hipnim vzklikom je pacient skočil iz banje se prva toril z zrakom in sede na stolu vzdihoval:

»Oj, o...!« kap me bo zadela, tako ste me ustrelili, gospod doktor, pa tako mrzlo, u!«

»To je samo privik,« mu je z nasmeškom odgovoril kneipovec. »Sedaj vam dam pa trehobni povoj, ki ga morate poneti in podnevi nositi. Obenem vam priporočam tudi kmetisko lečenje: gnoj kideati, drva cepiti, kamne lomiti, pretepati se itd. Najvažnejša pa je trebušna kopel. Te nikdar ne pozabite.«

Bolj mrtev kot živ se je Kozamurnik vrnil domov. Trehobni povoj mu je skoraj oči iz glave izvil ter nadlegoval njegov prstni koš, da ni drugega preostajalo, nego ga hipno izluščiti iz povoja. Nakar mu je Katicja rekla, naj gre takoj k specialstu.

Specialist je s kritičnim očesom motril okroglo maso svojega pacienta.

»Mož, vi ste na pol izstradani,« so bile prve njegove besede.

»Jaz?« »Je brdko nasmešnil gospod Kozamurnik.« Jaz, pa sestradan? Z mojim devetdesetimi kilami? Vi se šaljite, gospod doktor!«

Mrzel nasmej je prešinil lice specialstu.

»Vi niste prvi, ki tako naivno tja v en dan govori. Po svojem laškem prepričanju pač zadostno jeste, tade v pravih jedi, niti o pravem času in ne v pravih okoliščinah. Vi morate svoj glavni obed preložiti na polnoč, ker imate potem dovolj časa za prebavo. O polnoči uživajte ribe, tri mesne jedi ter popijte najmanj dva litra kislega mleka. Od desetih vstanite, popijte pet slanih kumaric in veliko škaflo sardin. Potem spite spet do petih popoldne, nakar vam naj tekne telečja krača in nekaj enakih malenkosti, ki jih namočite z dvema kozarcema ribjega olja. Sa-

mo na ta način se boste pozdravili. Ah, skoro sem pozabil: umivati pa se po nobeni ceni ne smete!«

»Tudi lica ne, gospod doktor?«

»Seveda ne. Vi morate namreč polagoma dobiti rahlo umazano skorjo, ki ovira izločanje dragocenih sokov. Tako, gospod, zbogom!«

Toda po prvem polnočnem obedu je dobil take napade, da se je trdno odločil, obiskati svojega hišnega zdravnika.

»Dragi gospod Kozamurnik, vem, ne manjka nič, zdravi ste kot riba,« mu je zagotavljal hišni zdravnik po točni preiskavi. »Občelite se spet in potolažite skrbno gospo Katicjo.«

Ko se je obelakel, je globoko zasopel in rekel: »Pravkar spet čutim isto temoto. Glejte, tukaj, tu... me teži, da ne morem prosto dihati,« ter je bojezo poklical na svoje prsi.

Hišni zdravnik je s čim nagrabljivej selgel pod Kozamurnikov telovnik. Smeti s držujoč je vzel s mize instrument in rekel prestrašenemu pacientu:

»Obrite se za trehutek! Tu more samo nič pomagati!«

In še preden se je plačljivi mož mogel zavedati, je zdravnikovo noč hrebeč paral živ po telovniku, dolder ta ni široko zavezal. »No, gospod Kozamurnik, ali čutite še kaj temote?«

»Ne, primarna,« je odgovoril napitni-ši si opraje.

»Vidite, kako hitro je pomagala operacija. To morate seveda tudi na ostalih svojih telovniških levištit

Kanadske petorčke so predebele

Zato je njihov zdravnik odredil, da ne smejo več jesti krompirja — Američanom že dela skrbi njihova bodočnost

Iz Callandera, mesta kanadskih petorčk v državi Ontario, prihaja vest, da je dr. Dafoe, ki mu je poverjena skrb za Dijonove petorčke, sklenil izpremeniti njihovo prehrano, ker so se preveč zredle in znatno preokročile po teži povprečje svoje starosti. Ko je dr. Dafoe predstavil dražestne deklice angleškemu kralju in kraljici med njunim bivanjem v Kanadi, so tehtale povprečno 51 funtov, kar je za 12 funtov več, kakor tehta povprečno petletni otrok.

— Dovolj dolgo se nisem zmenil za to, — je dejal dr. Dafoe. Ko so pa jeli pokati švi na njihovih oblekah in ko je odletel zdaj ta zdaj oni gumb, sem moral nekaj ukreniti.

Še pred dobrim letom so tehtale petorčke povprečno po 36 funtov, torej le nekaj nad normalno. V zadnjem letu so se pa zredile tako, da bi bile povečala njihova teža okroglo za 15 funtov, torej trikrat več nego znaša normalni prirastek teže.

Zdravnikove odločitve petorčke nikakor niso bile veselo, saj vse zelo rade jedo krompir in prav ta je bil črtan z jedilnice. Ista. Odlično so protestirale proti temu

in se soglasno sklicevale na svoje strežnice, češ da tudi te niso posebno slokih postav. S protestom so dosegle to, da so se morale tudi strežnice zadovoljiti z drugačno dieto, da bi shujšale. Tudi njim je prepovedal zdravnik jesti krompir, dokler petorčke ne dosežejo normalne teže.

Dr. Dafoe se je odločil za ta ukrep v prvi vrsti zato, ker se boji, da bi petorčke ne izgubile svoje živahnosti, če bi se preveč zredile. Ko so petorčke predstavile angleškemu kralju in kraljici je tehtala Anetta 53.75, funta, Cecilia 53.25, Emilija 51.50, Yvonne 50.75, Marie pa 50 funtov, tako da je znašala njihova povprečna teža 51.75 funta.

Zdaj, ko se je posrečilo spraviti kanadske petorčke skozi prva leta življenja in ko se je že razvil iz njih pet dražestnih deklic, začena Američane skrbeti, kakšna bo bodočnost tega zanimivega zdravniškega poskusa. V reviji »Journal of Heredity« razpravlja o tem G. C. Schwesinger v zvezi s celo vrsto literarnih študij o petorčkih zlasti pa glede na najnovejšo Glazovo knjigo »Pet sester« študija otroške psiho-

logije. Ta knjiga je izšla nedavno v New Yorku. Schwesinger naglašuje uspeh otroške medicine in v zvezi z njim uspeh umetnega roditeljstva, ki mu služijo za dokaz kanadske petorčke.

Zdravniška in pedagoška nega nista tu samo vzgojila pet večjih petorčk, kakor so bile sploh kdaj znane na svetu, temveč so tudi dokazali, da bi utegnili znanstvena nega, združena z zanimanjem in skrbjo, čeprav ne prihaja iz roditeljskih čustev vzgojiti v novoorganizirani družbi morda bolj zdrave, srečnejše in boljše otroke, nego še tako vroča ljubezen staršev.

Patologi in zdravniki res niso imeli lahke naloge, saj so morali gnati v samozavestni osebnosti drobna otroška telesa, premagati vse ovire in opraviti vse to, kar opravi sicer več ali manj slučajno družina. Zdej, ko so petorčke stare že nad pet let, lahko presojamo kakšna je bila njihova preskrba in nega. Schwesinger se strinja s Glazom, da imajo njihove osebnosti pravilno podlago in da presega raven kanadskih petorčk daleč raven drugih petletnih otrok. In na to navezuje svoje proročanje o bodočnosti petorčk. Trdi namreč, da bodo dosegle družabno in čustveno zrelost, kakršna je bila redka v njihovem razvoju.

Navzlic svoji visoki ravni si petorčke nikakor ne bodo enake, čeprav so se razvile iz enega človeškega jajčeca. To se vidi že zdaj pri prikritih preteklih dejstvih. Razlike v značaju nastajajo, ker si petorčke telesno niso povsem enake. Marie je najmanjša in šibkejša, Yvonne je največja in najbolj razvita. Ostale tri so med njimi. Neznatna telesna različnost se vidno uveljavlja v duhovnem razvoju. Njihova osebnost se razvija zelo različno. Vsaka izmed njih reagira na razvojni smer kakor se razvija pri ostalih otrocih.

Tako se recimo vseh pet pelje s kolesi okrog igrišča. Odpelejo se po svoji volji in Marie je zadnja. Slučajno reže ovinek in pozneje pride na čelo. Tu hoče ostati. Njene sestre do tistega trenutka stvari niso vzele resno. Tedaj pa začno tekmovali z njo, počeno kolesa in jo z lahko prehitijo, dokler ne ostane Marie navzlic vsemu prizadevanju zadnja, dočim je Yvonne brez večjega truda prva. In tako je pri vseh preizkušnjah. Kakšen vpliv bo imelo to končno na Marijo in Yvonne se vprašuje Schwesinger? Ali se bo ohranila ta neenačnost v sposobnostih ali pa se bo Mariji posrečilo sestro dohiteti? In če se ji bo to posrečilo, ali bo končni uspeh mogel zadržati v nji črt manjvrednosti, ki ga ima zdaj kljub vsem negi in vsemu prizadevanju psihologov?

grafske aparate in daljnogleda, ki bodo mnogo boljše, kajti pri sedanjih se izgubi do 40% svetlobe, dočim se je pri letah iz nevidnega stekla ne bo izgubilo nič.

Polnoč v življenju filmskih zvezd

V filmskih glavnih mestih, zlasti v Hollywoodu je polnoč čudodelna ura. V tej uri se je odločilo mnogo usod. Pričele so se velike kariere, odkrite so bile zvezde, sklenjene zakonske zveze in sploh so se odigrali mnogi važni dogodki v življenju filmskih igralcev in igral.

Irene Dunne se je seznanila o polnoči s svojim bodočim možem dr. Franciscem Griffonom na vrtni terasi na strehi nekakega nebotičnika. Igrala sem v newyorškem gledališču, pripoveduje sama, bila sem zelo utrujena in pripravljala sem se k počitku. Kar so mi telefonirali prijatelji, naj grem z njimi večerjati. Večerja je bila določena za polnoč. Prišla sem in se seznanila s svojim poznejšim možem.

Carola Lombardova je dobila svojo prvo vlogo na Silvestrovo o polnoči Sprejela jo je in postala slavna igralka.

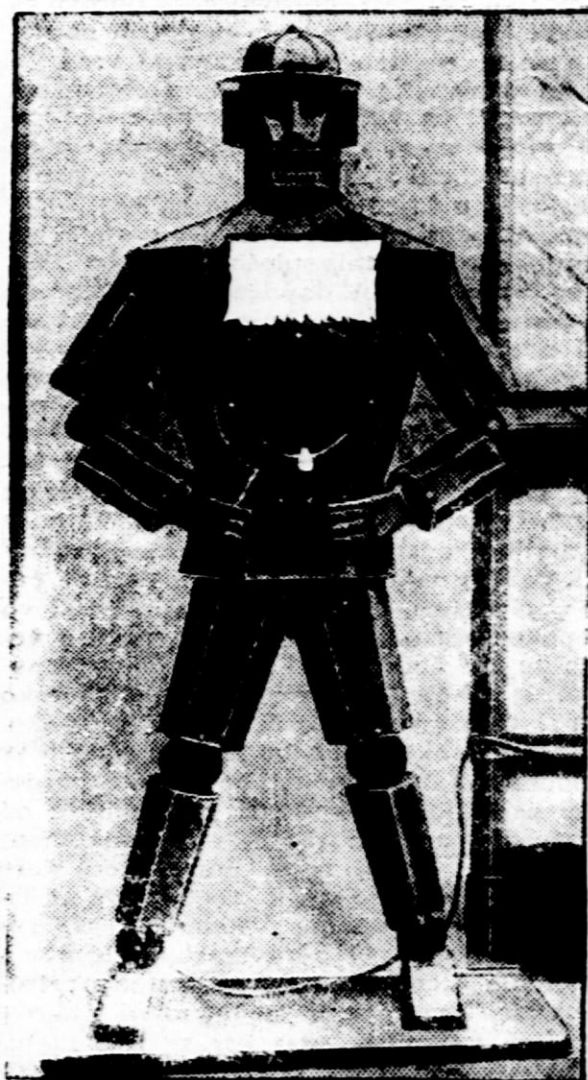
Glady's Georgijeva je bila rojena 13. septembra ob 23.59. Če pa odpade 13. september na petek, rada verjame, da je bilo to eno minuto pozneje, 14. septembra opolnoči.

Claudete Colbertova je podpisala pogodbo o svoji prvi vlogi v nemem filmu v nočnem klubu opolnoči.

John Barrymore, ki bo igral zdaj glavno vlogo v filmu »Polnoč« se rad spominja večje polnoči pred mnogimi leti v Chicagu. Takrat je igral v gledališču Cindarelle. Z režiserjem in avtorjem je imel vtis, da igra ni dobra. Pa počakajmo do polnoči, da bomo prve izdaje listov, je predlagal. Bomo videli, kakšne bodo kritike, potem se bomo pa ravnali po njih. Kritike so bile izredno ugodne in igra je ostala na repertoarju skozi dve sezoni.

Mehanični orjak

Robot Elektro, ki ga občudujejo posetniki newyorške svetovne razstave, bo kmalu zaostal za novim kompliciranim avtomatom, ki ga je izdelala elektrotehnična tovarna v Mansfieldu. Ta mehanizem bo prekosil po poročilih ameriških listov vse dosedanje robote. Ima človeško postavo, visok je tri metre, tehta pa 2.500 kg. Delati zna šest različnih kretanj in opravljati razna dela. Upravlja ga mehanizem, v katerih deluje 1.200 rele na električne celice, radijski aparati, mikrofoni in druge naprave.

S pomočjo sirenskih celic reagirajo robotove oči na 24 barv. Robot teka, hodi, zna sedeti in hoditi tudi po stopnicah. Ko pride pred vrata, ki so visoka nad 3 metre, se sčini težko, kolikor je potrebno. Vse njegove kretanje usmerjajo brezžično in ameriški listi izražajo najfantastičnejše domneve o tem, kako bi se dal ta mehanizem orjak med drugim uporabiti tudi v vojaške svrhe.

10 zapovedi ženskam za volanom

V nekem milanskem listu je bilo nedavno objavljenih naslednjih 10 zapovedi ženskam za volanom:

1. Ne mahaj z roko skozi okence. Brezbriznost za volanom ni na mestu.
2. Zavedaj se, kje so hitrosti in kako je treba avtomobil poganjati. Potem tvoj avto ne bo skakal kakor trnast osel.
3. Soferska umetnost se ne kaže s kajo za volanom.
4. Ne tresi se od jeze, če prehiti desetkrat močnejši avto tvoj mali voz.
5. Obkle drugih žensk te za volanom ne smejo zanimati.
6. Svarilna znamenja stoji zato ob cestah, da budno paziš na nje, ne pa da se samo mimogrede ozreš na nje čez ramo.
7. Z reflektorjem oslepišli radar ne pomeni vedno, da jo boš odkurila brez kazni.
8. Pešci so sicer nadležni, toda z njimi je treba računati.
9. Lahko je sicer prijetno kazati kolesarjem in pešcem svoje preziranje toda to nikakor ne more povečati tvoje ženske miškivosti.
10. Če imaš spremljevalca, misli manj na nove rekorde, bolj pa na varnost in živce svojih bližnjih, ki ti je poverjeno njihovo življenje.

V poletni vročini

Ko pritise poletna vročina, se marsikdo rad umakne v hladno senco, kamor solnce ne pripeka. Nekateri ljudje se pa radi solnijo in čim bolj solnce pripeka, tem manj silijo v senco. Tisti, ki se skrivajo v senco, mislijo, da jim poletna vročina najbolj škoduje. Toda motijo se. Znanost je dokazala, da ni samo huda vročina, ki dela človeka lenega, temveč da je tu v prvi vrsti kriva vlaga v zraku. V vročem poletju voda hitreje izhlapeva in zrak je mnogo lažji kakor pozimi. To pa neprijetno vpliva na človeka.

Če se hočemo torej v vročem poletju dobro počutiti, moramo skrbeti, da okoli, v katerem živimo, ni samo hladnejše, temveč da je v njem tudi manj vlage. Tega se dobro zavedajo Američani. V Ameriki največkrat pritise tako huda vročina, da zahteva mnogo človeških žrtev. Zdej si pomagajo Američani z ventilatorji, ki zrak ohlajajo, obenem pa suše. Ventilatorji tekoči hladni zrak naletijo tam na brizke iz apnenčevega kloda. To je snov, ki potegne vlogo iz zraka. Ventilatorji, ki potiskajo v sobo hladen in suh zrak, so se zelo dobro obnesli zlasti v pisarnah, šolah in tovarnah.

Kisle ali sladke višnje?

Zdej pogosto slišimo ali čitamo o kisljih višnjah, čeprav je ta izraz nepotreben pleonazm. Po pravici govorimo o rdečem zelju, da ga razlikujemo od belega, o grenkih mandljah, ker poznamo tudi sladke, peč bi pa težko govorili o zelenih kumarah, ker rdečih ne poznamo. Enako nepotrebnost je govoriti o kisljih višnjah, kajti zamenkati se ne poznamo sladkih, razen med čudovitimi mešanici slavne ruskega učnjaka Milurina. To kar imenujemo pri nas sladke višnje so prav za prav pozne češnje. Razlikujejo se od hrustavk ter drugih mehkih češenj naj si bodo bele ali rdeče samo po temni barvi. Zato pa to niso višnje, kajti te so lahko tudi svetle, čeprav so vedno kisle in nekako steklene prozorne. Sok svetlih višenj se imenuje »amer-helec«, med temnimi je pa najbolj znana »spanka višnja«, ki se prodaja pod nemškimi imenoma »Weicheel«.

Češnja in višnja sta dve različni drevesi, prva raste v Evropi, višnja pa izvirja iz Male Azije. Razen tega pa raste v Dalmaciji še posebna vrsta višenj, tako zvane maraske, iz katerih izdelujejo maraskino. Tudi znani cherry brandy se izdeluje iz češenj, francoski grilotte pa iz višenj. Tako nam morda vsaj občudovanje teh slovečih likerjev pripomore, da ne bomo zamenjavali sladkih češenj z višnjami.

ZAKONCA MED SEBOJ

— Ne morem pozabiti kako neumen si si bil, ko si stopil pred mojega očeta in me zasmejal.

— Jaz pa ne morem pozabiti, kako neumen sem bil v razmišljanju, ko sem te vzel.

DRUGAČNO MNENJE

— Kaj se niti nisi bil drugačnega mnenja kakor tvoja žena? Jaz sem po gosto.

— In kaj pravi tvoja žena na to?

— Ona tega ne ve.

Najdražje stanovanje na svetu

Oddaja ga v najem lord Mountbatten v Londonu proti letni najemnini 1.500.000 din

V londonski družbi je vzbudili te dni veliko pozornost glas, da se odda v najem najdražje opremljeno stanovanje na svetu, za katero se zahteva najemnina pol milijona letno v najem denarju. To je stanovanje, obsega dve nadstropji, opremljeno in urejeno z največjim konfortom in razkošjem, kar si ga moremo misliti. Lastnik stanovanja je lord Mountbatten, prijatelj angleške kraljevske rodbine.

Pred dobrimi 10 leti se je lord Mountbatten oženil z eno alobogatejših Angležinj in sklenil je preurediti dom svojih prednikov tako, da bi bil najmodernejši in da bi se tako dvignil njegov donos. Ustanovil je delniško družbo, ki je dala najprej porušiti staro plemiško palačo, potem je pa zgradila na istem stavbišču moderno palačo s pisarnami in stanovanji. Na strehi palače v višini sedmega nadstropja je dal lord Mountbatten zgraditi lasten dom, obsega dve nadstropji, s posebnimi dvigalom, vodečim neposredno na ulico in kletnimi garažami. S tem je ubil dve muhi na en mah. Sredi Londona in s fronto proti slovečemu Hyde Parku ima krasno stanovanje z enakim številom sob kakor v stari palači svojih plemičev. Razen tega ima pa pod svojim stanovanjem še eno hišo, od katere ima lepe dohodeke.

Stanovanje lorda Mountbattena je edino zasebno stanovanje v Londonu, kamor so stopili člani angleške kraljevske rodbine kot gostje. Lord Mountbatten je tudi edini član visoke angleške plemstva, ki si ni upal spekulirati z zemljiščem, na katerem je stala stara plemiška palača. Stanovanje lorda Mountbattena obsega pet sprejemnih dvoran drugo za drugo, 18 spalnic s sedmimi kopalnicami, šest sob obsega otroško stanovanje in odgovarja-

joe število posetnikov sob. Stanovanje je opremljeno z izbranim okusom. Stene dvoran so bogato obložene s krasnim italijanskim marmorjem. Po stenah vise slike starih slavni mojstrov. Na terasi, zgrajeni okrog in okrog stanovanja, od koder se odpira krasen pogled na London, je urejen čaroben vrt, kjer je ustvarila spretna vrtnarjeva roka naravnost pravilno lepoto. Lord Mountbatten je sklenil oddati svoje stanovanje v najem, ker je bil kot častnik angleške mornarice premeščen na službo v tujino. Gotovo bo pa zelo težko našel najemnika, saj je treba za vzdrževanje te itak draga stanovanja najmanj še 800.000 letno.

Ekspedicija na Himalajo

Vodja lanske ekspedicije na Mount Everest Tilman, je krenil letos v aprilu s tremi nosači iz Dardžilinga na pot skozi neraziskane kraje med vzhodnim Assamom in Tibetom, se je brez uspeha vrnil v Dardžiling. Ekspedicija je morala potovati štiri dni skozi divjo džunglo, preden je prišla do Assamskih gor. Na tej poti so dobili vsi njeni člani malarijo in porabili so skoraj vse kinine. Pot so pa nadaljevali kljub temu v nadi, da se bodo izčili na gorskem zraku, toda v višini 5.000 m so dobili nove napade malarije in tako so se morali vrniti. Tilman hoče ostati v Dardžilingu, da si opomore, potem pa kreniti še na Buicha La in na Pandin, preden se vrne v Anglijo.

V nasprotju z neuspehom angleške eks-

pedicije nemških plezalcev, čije naloga je proučiti možnosti naskoka na Nanga Parbat z rakietske strani in pripraviti načrt za večjo ekspedicijo, ki hoče kreniti na Himalajo prihodnje leto. Ekspedicija z 51 nosači je že dosegla svojo glavno bazo, od koder proučuje možnosti povzpeti se po rakietskem lestevki ali z diamirski strani na Prestol bogov, kamor še nikoli ni stopila človeška noga.

Nevidno steklo

Ameriška profesorica fizike dr. Blodgettova je odkrila poseben način, kako je mogoče napraviti steklo nevidno, namreč tako, da se od njegove površine ne odbijajo nobeni svetlobni žarki. Steklo pomoči v neko tekočino, ki je seveda njena tajna. Ko ga vzame iz nje, ostane na njem zelo tenka plast tekočine. To so prav za prav sami molekuli. Če steklo večkrat pomoči v tekočino, postane končno njena plast debelejša, vendar pa znaša še vedno komaj četrtino dolžine svetlobnega vala. Če računamo recimo, da ima ultravijoličasta luč dolžino 100 anstromov (1 anstrom je enak stotilijontink centimetra) pomeni to, da je plast tekočine na steklu končno debela štiri stotostotinke milimetra. To je menda najmanjša debelina, ki je bila kdaj znana v fiziki pri telesih, vendar se pa da z optičnimi pripomočki točno izmeriti.

In ta tenka plast tekočine napravi steklo povsem nevidno. Če položimo pod tako steklo v okviru fotografije, ne bo nihče opazil, da je fotografija pod steklom. Od nobene strani se namreč steklo ne blišči. Izum dr. Blodgettove se je izpopolnjeval in preizkušal, ne bo pa trajalo dolgo in nevidno steklo se bo pojavilo v praktičnem življenju. V nekaterih panogah lahko povzroči velik previr. Tako se bodo n. pr. izdelovale iz nevidnega stekla leče za foto-

Florence Riddellova:

Nevarna ljubezen

— A Vanda? — je vprašala Fenella tiho. Zora je skomignila z rameni.

— To je nekaj čisto drugega, — je odgovorila. — Niheč, niti jaz, bi je tu ne mogla štiti. Da, odleteti morate. Sam Allah vas varuj vsega hudega! Poljubila je Fenello na arabski način na obe rameni, potem je pa stopila na prste in ji nastavila svoja usta.

— Oh, moja draga, draga prijateljica miss Graveya, — je zahtela.

Vanda jo je molče gledala in pogled na to resnično, nesebično ljubezen jo je globoko ganil. Stopila je k arabskemu dekletu.

— Zora, — je dejala tiho, — jaz... da, vem, nisem ravnala prav z Arudijem. Gotovo je vas to žalilo in bolelo. Imeli ste vso pravico sovražit me — in vendar ste ravnali z menoj tako plemenito.

— Samo zavoljo njega, ne zavoljo vas, — je odgovorila Zora srdito.

— To je vseeno, življenje ste mi pa le rešili. Dovolite mi, da se vam zdaj zahvalim za to, da vam povem, da resnično in iskreno upam, da boste z njim tako srečni, kakor zaslužite.

Zora je ponosno dvignila svojo glavo. Iz oči ji je odsevalo nežno zmagoslavje.

— Vso to srečo že imam, — je odgovorila. — Da, njegova ljubezen do vas je bila samo težak sen, to je že minilo. Arudi se je prebudit, zdaj je na vsem svetu zanj samo ena žena, ki jo hoče in more ljubiti, in to sem jaz. Tu v puščavi, kjer sva bila rojena, bova živela, dokler nama puščava ne

prinese smrti. In vse, po čemer je Arudi tako hrepenel, bo imel, jaz mu dam to. Dam mu svojo ljubezen in vso svojo nego, svoje srce in telo, pa tudi junaške sinove, ki bodo nosili njegovo sveto ime. Vi ste samo sprejemali od njega, dali mu pa niste ničesar. Jaz ne zahtevam od njega nič drugega, nego da bi mu smela dati vse, kar imam.

Vanda je povesila glavo pred temi črnimi očmi, ki so jo obsojale. Imela je občutek, da leži vsa njena duša pred arabskim dekletom, kakor da se je razgalila vsa njena sebičnost in vse njene nizkote strasti. Prvič v svojem življenju je Vanda pogledala v svojo dušo. Zgrozila se je ob tem pogledu. Ustrašila se je tega, kar je doslej nosila v svoji duši. Za slovo je prosila odpuščanja, toda Zora ji je obrnila hrbet. Da, življenje te žene lahko reši — toda nikoli bi ne mogla prijateljsko stisniti njene roke.

— No? — je zaklicala Fenella, ko je že sedela v letalu. — Vstopite, Vanda. Zbogom, Zora. Hvala vam za vašo ljubezen; upam, da se bova še videli.

Veselo je pomahala z roko množici domačinov, stoječi blizu letala. Škodoželjno se je veselila njihovega razočaranja in najraje bi bila zapela. Sreča ji je bila doslej naklonjena. Obe sta zopet svobodni. Pred seboj imata še veliko nevarnost. Toda vse ovire bodo gotovo premagane tako uspešno, kakor je bila premagana nevarnost, preteča jima v tem mestu sovražnih Arabcev, kjer bi ju bili najraje raztrgali na kosce, da ni bilo tega dekleta. Zdej pa kvišku in naprej... z obnovljenim silo in z nado v sreči, tako jasno kakor je to jutranje solnce. K Dersku!

Letalo je zdrsnilo po pešeni poti, dvignilo se je in kmalu se je videla samo še črna lisa, brnča pod temno sinjim nebesklonom.

XIV. TRDNJAVA V PUŠČAVI

Zdelo se je, da je z glinastimi nasipi utrjena trdnjava samo del puščave. Od daleč je bila podobna enemu onih gradov, ki jih grade otroci na peščenih morskih obalah in ki imajo debele stene, utrjene s lesenimi lopaticami, pa se žgo na opoldansko solnco, dokler ne poljusknejo s plimo morskimi valovi, ki jih zopet odplavijo. Boki te trdnjave so bili preluknjani s strelskimi linami, njena ploščata streha je imela nazobčane stolpe in visoko nad njo je visela trobojnica, ki se je pa komaj za spoznanje majala v tem vročem in težkem zraku.

Na ploščati strehi je bilo postavljeno leseno ogródje, na katerem je stal samotni vojak, ki se je zdaj pa zdaj obrnil na vse strani po puščavi, segajoči v širokem krogu tja do obzorja. Peščena ravnina je bila tu pa tam presekana z nizkimi peščenimi griči. Tam daleč na zapadu je bila oaza, a skoraj v senci trdnjave je bila druga oaza, manjša, samo skupina palm. Zdelo se je, da plešejo v razpaljenem ozračju prav tako kakor je plesala vsa puščava.

Na straži stoječi vojak je prižmuril s krvjo zalite oči, potem si je pa z žejnim jezikom zmočil razpokane ustne.

— Kakšen smisel ima še stati na straži? — se je vprašal ves skrušen. — Če pridejo Arabci zopet v tolikem številu kakor včeraj, zgodaj jutraj, ne bo mogel trdnjave nihče več rešiti. In kje je torej ta pravičnost neba, ki je poslala vsem ne samo te kričeče in besneče divjake, temveč tudi tropično mrzlico?

Kako je mogoče, da je nebo dovolilo, da so prišle bolezni, ki so pomorile že dvakrat toliko moč,

kakor so jih pomorili Arabci tako, da je moral ubogi vojak vstati s trgeda ležišča malone še prej, preden so ga mogle noge nositi, da je moral vstati in splezati tu gori, da bi se mogel ozirati po razbeljenem pesku in prahu puščave, da bi videl tu v trepetajočem ozračju čudovite stvari, prihajajoče k njemu od vseh strani, čeprav ve o njih, da so samo plod njegove mrzlične fantazije?

Toda še včeraj je ta ubogi vojak hrepenel, da bi končno mogel zapustiti zatohlo izbo, kjer je povsod smrdelo po prepotenih, v vročini trepetajočih telesih. Morini, italijanski legionar, je kričal vso noč in ves dan, ko ga je tresla strašna vročina. Kriči še zdaj tako, da oni drugi nesrečniki ne morejo zaspati. Tako je razmišljal vojak na straži. Ali pa so ga že odnesli v eno onih celic, kjer tuli tisti Rus, ki je nekaj dni prej v navalu blaznosti malone umoril desetnika, ves dan liki stekel pes.

Ne, niso ga odnesli. Mello Morini je ležal zdaj čisto tiho, smrt se mu je bila že približala. Toda drugi bolniki so kalili mir v bolnici. Ležali so po posteljah iz spletenih vrvi, nekateri so tiho stekali, drugi pa kričali v strašni vročini. To so bili izčrpani možje, že sami okostnjaki, neobriti, njihove izbuljene oči so bile zalite s krvjo in pod mahagonijevo barvo njihove polti se je videla siva barva težke bolezni.

Spodaj na odprtem dvorišču, sredi trdnjave, se je vezbala peščica vojakov. Njihove kretnje so bile počasne, mehanične. Njihova telesa so se bila izpremenila v tako topo orodje, kakor so bili že topi njihovi možgani. Kako smešno je vezbati na dvorišču trdnjave, ko se morda človek že jutri izpremeni v kupček gnijočega, smrdljivega mesa. Tako je razmišljal marsikateri med njimi.